

Verneområdestyret
Setesdal Vesthei,
Ryfylkeheiane og
Frafjordheiane

Postadresse
Postboks 788 Stoa
4809 ARENDAL

Besøksadresse
Garaneset, 4230 Sand

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47

www.svr.no

Forsand kommune
Rogaland fylkeskommune
Fylkesmannen i Rogaland
Villreinnemnda for Setesdalsområdet
FNF-Rogaland

Saksbehandler Alf Odden

Vår ref. 2019/7767-0
PRIMÆRKLASSERING

Deres ref. «REF»

Dato 16.09.2019

Høring av søknad frå Stavanger turistforening om dispensasjon til bygging av ny sjølvbetent turisthytte ved Skansen i Frafjordheiane landskapsvernområde, Forsand kommune

SVR mottok 05.09.2019 ein søknad frå Stavanger turistforening om dispensasjon til bygging av ei ny sjølvbetent turisthytte ved Skansen i Frafjordheiane landskapsvernområde. Skansen ligg på sørsida av Lysefjorden i Forsand kommune.

Verneområdestyret vil handsame dispensasjonssøknaden etter verneføreskrifta i styremøte 13. desember 2019.

I samsvar med SVR sine rutinar blir større byggesaker sendt ut på høring til aktuelle etatar.

Vedlagt følgjer dispensasjonssøknaden frå STF.

Høyringsfristen er sett til 1. november 2019.

Høyringssvar sendast til fmroaad@fylkesmannen.no

Med hilsen

Alf Odden
Verneområdeforvalter

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift

Verneområdestyret for Setesdal Vesthei, Ryfylke- og Frafjordheiane
v/Alf Odden
Garaneset
4230 Sand

Stavanger 4. september 2019

SØKNAD OM DISPENSASJON TIL OPPFØRING AV SELVBETJENT TURISTHYTTE SKANSEN

Innledning

Det vises til tidligere dialog om en mulig betjent hytte ved Kjerag, bl.a. vår dispensasjonssøknad av 11. oktober 2017, behandlet i verneområdestyret som sak 37/17 15. november 2017.

I tråd med vedtaket fra SVR har vi vært i dialog med representanter fra verneområdestyret, kommunen og Fylkesmannen i Rogaland. På bakgrunn av denne dialogen har STF valgt å gå bort fra opprinnelige planer om en stor betjent hytte ved Kjerag, til fordel for en mindre, selvbetjent hytte lenger vest. Dette vil medføre at både størrelse, brukergruppe og overnattingstall vil bli noe helt annet enn i vår opprinnelige søknad.

Vi vil derved med dette fremme søknad om dispensasjon for bygging av turisthytte ved Skansen, basert på foreløpige skisser for bygget.

Ettersom hytta ikke er ferdig prosjektert er det foreløpig ikke endelig bestemt detaljer med innredning, løsninger og materialvalg. Vi har imidlertid forstått at det er sentralt i forhold til SVRs behandling å fastlegge de maksimale ytre rammene for prosjektet, og å få dette konkretisert med tomteplassering og bygningsvolum. Denne søknaden bes derfor behandlet som en ytre ramme for prosjektet, slik at en dispensasjon vil gi ramme for anleggets maksimale størrelse og kapasiteter.

Bakgrunn for søknaden

Kjerag er etablert som et av Norges fremste naturbaserte reisemål, med omkring 70 000 besøkende årlig. Den er sammen med Preikestolen blant Norges mest profilerte turistattraksjoner, som bidrar til å generere en betydelig interesse for hele Lysefjorden som reisemål.

For å møte denne interessen, og samtidig tilrettelegge for vandring rundt Lysefjorden på en forsvarlig måte, ønsker STF å prioritere utviklingen av rutetilbudet Lysefjorden rundt. Målsettingen er å kunne tilby hytter og ruter rundt hele fjorden, med høy kvalitet på både opplevelser og infrastruktur. Dette vil, sammen med andre private og offentlige tilbud, medvirke til at Lysefjorden som et hele utvikles som et kvalitetsreisemål innen bærekraftige rammer.

Fotturen rundt Lysefjorden har vært etablert i omkring 10 år. Besøkstallet antas å være økende, men mange av dem som går turen bruker telt, og vi har ikke pålitelig statistikk over antall som går turen. Det er imidlertid klart økende oppmerksomhet rundt turen, både blant lokalbefolkning og tilreisende.

På bakgrunn av de signalene vi har mottatt på vår opprinnelige søknad, og STF's strategiske nedprioritering av tilbud for internasjonale turister, har vi altså besluttet å legge til side planene om en betjent hytte på selve Kjeragplatået. De opprinnelige planene var ment å skulle dekke et behov dels for besøkende kun til Kjerag, og dels inngå som del av rutenettet rundt Lysefjorden.

Uten en hytte på Kjerag er turen fra Flørli til Øygardsstøl for lang for de fleste. Turen er lang og tung, og estimeres av STF til 10 timer, men vi har mange eksempler på vandrere som bruker vesentlig lengre tid.

Når formålet nå endres til kun å skulle betjene trafikken fra Flørli til Øygardsstøl, er det naturlig å plassere en hytte lenger vest enn opprinnelig planlagt. På den måten «skjermer» vi hytta fra dagsbesøkende og folk som bare skal gå tur /retur Øygardsstøl-Kjerag. Målgruppen vil da kun være fjellvandrere. Disse vil primært komme fra Flørli, men i noen grad også fra det øvrige rutenettet i Frafjordheiene. Vi forventer at trafikken i det vesentligste vil være i barmarkssesongen, med bare helt marginalt besøk vinterstid.

En ny turisthytte på ruta Lysefjorden rundt bør etter vår mening bygges i moderne norsk arkitektur og etter aller høyeste miljøstandard. Dette vil bidra til å gi gjestene en tilleggsopplevelse og understreke Lysefjorden rundt som et høykvalitets bærekraftig reisemål. Koblingen mellom innovative miljøløsninger i et bygg inne i landskapsvernområdet gir en rekke interessante muligheter og vil være med på å definere Lysefjorden som reisemål.

I SVR's besøksstrategi er Kjerag utpekt som et spesielt område der man forventer fortsatt økning i besøkstallet. Øygardsstøl er utpekt som en innfallsport til Frafjordheiene, og det er vedtatt en rekke tiltak for å håndtere den store menneskestrømmen. I forvaltningsplanen heter det på s. 75 at «Verneområdestyret er positiv til den planlagte opprustinga av Lysefjordløypa.» Øygardsstøl er ut fra verneformålet godt egnet som en innfallsport, og kanalisering av trafikken langs kanten av fjorden er godt forenelig med verneinteressene.

Konseptet Lysefjorden rundt er basert på at hyttene og rutene skal tilby tilleggsopplevelser ut over «bare» en tradisjonell fottur. På Skåpet og Preikestolen fjellstue kan gjestene oppleve moderne arkitektur. I Flørli og på Bakken gard er det krafthistorie og gårdshistorie som står i sentrum. På turen over fjellet fra Flørli mot Kjerag går ruta på et høyfjellsplatå på kanten av fjorden, men på grunn av krevende topografi får vandrere bare i begrenset grad utsyn mot fjorden og en opplevelse av det svimlende stupet. Vi ønsker derfor, selv om vi vet at meningene om dette er delte, å trekke hytta ut på kanten mot fjorden, slik at besøkende ledes ut dit og får oppleve dette fra hytta.

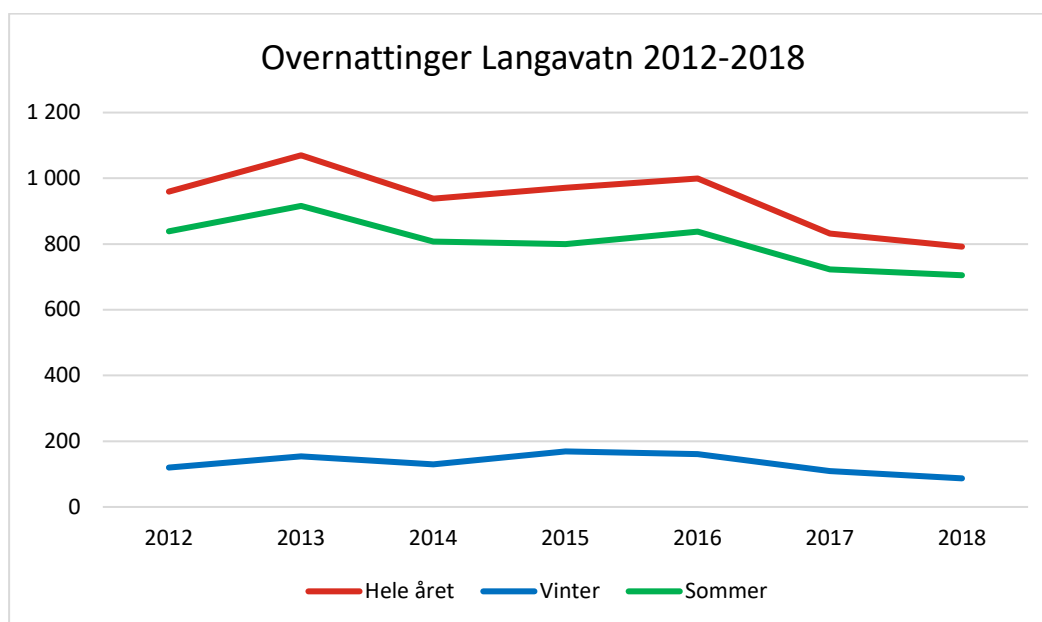
Forholdet til Langavatn

I forvaltningsplanen for SVR er det henvist til at det har vært vurdert å flytte Langavatn nordover til Lysefjorden rundt ruta av hensyn til villrein, men uten at dette er konkludert. Som kjent er det for tiden ikke villrein i Frafjordheiene, noe som skyldes helt andre forhold enn den beskjedne trafikken rundt STFs hytter. Spesielt vinterstid, som vi forstår kan være det mest kritiske i forhold til villrein, er besøket på Langavatn så lavt at det ikke kan ha noen betydning for en evt. reetablering av området som vinterbeite.

Langavatn er, uavhengig av trafikken til Kjerag, en attraktiv hytte for kortere turer i Frafjordheiene. Skansen er dessuten vanskelig tilgjengelig fra Sandvatn eller Blåfjellenden på grunn av lange etapper langs sommerrutene.

Fra STFs side er det derfor ønskelig å beholde Langavatn som en selvstendig hytte. Vi vil forvente at besøket her vil gå noe ned ved etablering av hytte på Skansen. Besøket forventes å være primært fra lokale brukere til kortere helgeturer og rundturer Sandvatn-Blåfjellenden, som i dag. Rutenettet i Frafjordheiene har ganske korte dagsetapper, og brukes derfor mye av barnefamilier og andre som ikke kan gå så lange turer. Vinterstid brukes området noe til helgeturer med utgangspunkt i Hunnedalen. Det er kvistede ruter fra Hunnedalen til Langavatn vinterstid.

Langavatn består i dag av en hovedhytte (85 m²) med 22 sengeplasser, og et uthus/sikringshytte (40m²) med 6 sengeplasser, vedlager og toalett. I tillegg er det et frittstående toalett (10 m²). Besøket på Langavatn har de seneste årene holdt seg rimelig stabilt på omkring 800-1 000 overnattinger per år. Dette nivået har vært nokså stabilt helt fra hytta åpnet i 1987, med unntak av noen enkeltstående toppår med omkring 1 200 overnattinger. Til tross for den kraftige økningen i besøket til Kjerag har besøket på Langavatn en nedadgående tendens. Dette bekrefter at Langavatn bare i liten grad er knyttet til turisttrafikken til Kjerag.

Grafantall overnatting Langavatn 2012-2018

Vi kan derved ikke se at Langavatn som selvstendig hytte ved siden av Skansen utgjør noen trussel mot verneverdiene, og at det derved skulle være saklig grunn til å legge denne ned. Tvert om utgjør Langavatn en innfallsport til Frafjordheiene som sikrer en moderat og bærekraftig bruk av et viktig friluftslivsområde i tråd med verneforskriften og SVRs besøksstrategi. Rutenettet i Frafjordheiene tjener også som avlastning for hytter og ruter i de mer sentrale villreinområdene.

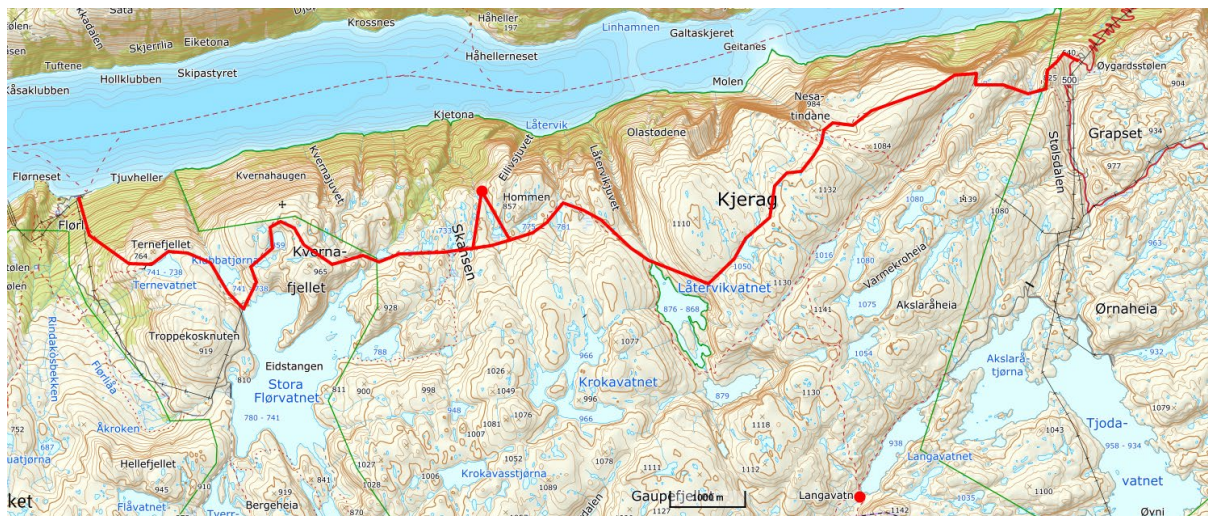
I ethvert tilfelle er det viktig at det gis tillatelse til at sikringshytta beholdes som et selvstendig overnattingstilbud. Om SVR skulle kreve nedleggelse av Langavatn vil det ta lang tid før kart er oppdatert og brukerne får med seg dette. En mindre sikringsbu vil også kunne ivareta sikkerheten til de som går den lengre turen fra Sandvatn til Skansen, og vil kunne dekke deler av det behovet som Langavatn fyller i dag. Med booking på sengeplassene i sikringshytta vil trafikken ganske effektivt kunne tilpasses den begrensede kapasiteten.

Sikringshytta inneholder 6 sengeplasser, toalett og kjøkken. Med uthus og toalett utgjør bygget 40 m². Den er derved et fullverdig overnattingstilbud. Den vil kreve noe oppussing, men er i utgangspunktet en akseptabel hytte for slik begrenset kapasitet. Dersom hovedhytta kreves fjernet vil sikringshytta stå igjen alene, uten noe nødly i tilfelle brann e.l.

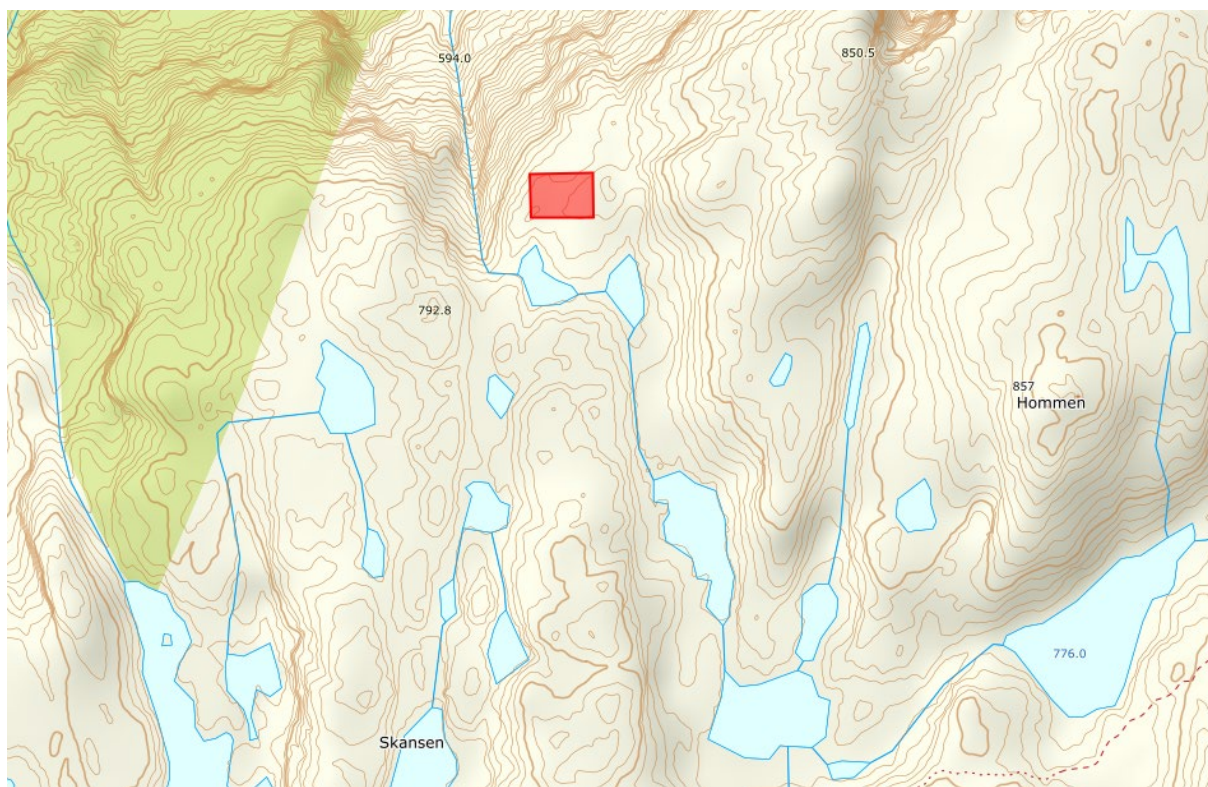
Plassering

Målsettingen for en tomteplassering har vært å dele opp turen fra Flørli til Øygardsstøl omtrent midt på, slik at hver av etappene blir maksimalt 6 timer normert gangtid. Videre har vi ønsket å plassere hytta slik at den får kontakt med fjorden, og gir gjestene en opplevelse av det svimlende stupet og dramatiske landskapet. Samtidig ønsker vi at en hytta skal gli mest mulig inn i terrenget, og ikke fremstå dominerende. Endelig er det nødvendig å utforme og plassere hytta slik at den får en stor fasade mot sør for montering av betydelig mer solcellepaneler enn vi tidligere har hatt på de selvbetjente hyttene. Det må også være tilgang på rent vann selv i tørre sommersesonger.

Det er vanskelig å finne en plassering som oppfyller alle disse kriteriene, men vi har funnet en lokasjon like vest for fjellet Hommen som vi mener vil fungere bra.

Oversiktskart, med ny trasse for rute Flørli – Øygardsstøl, hyttetomt Skansen og Langavatn markert

Detaljkart med tomteplassing. Nøyaktigere situasjonsplan følger av skissene fra Arkitekt Vest.

Denne plasseringen vil, sett fra fjorden og terrenget rundt, ikke fremstå som dominerende. Platået der tomte ligger er en forsenkning av terrenget, og med høyere fjell bak sett fra de fleste vinkler. Fra de aller fleste vinkler vil derved hytta ikke komme i horisonten.

Det er utsikt mot fjorden fra tomta, og derved vil hytta være synlig fra fjorden. Ved utformingen vil det imidlertid bli lagt vekt på materialbruk og utforming som gjør den minst mulig dominerende.

Videre vil det bli lagt vekt på å utforme en naturlig uteplass utenfor hytta som er på sørsiden og med skjerming mot stupet foran, av sikkerhetshensyn. Stupet vil kunne oppfattes dramatisk, samtidig som risikoen for fall er begrenset med fjellhyller nedenfor. Et mer dramatisk utkikkspunkt ligger like øst for tomta, dette vil ikke bli berørt. Også fjelltoppen Hommen øst for tomta og toppene på vestsiden har mer spektakulære og eksponerte utsiktspunkter som ikke vil bli berørt.

For oss fremstår den foreslåtte plasseringen som en god avveining mellom å gi gjestene en dramatisk følelse av å være på kanten av stupet med utsikt mot fjorden, samtidig som bygningen er dempet i terrenget og plassert for minst mulig synlighet. Med nær 800 meter vertikal avstand fra fjorden og med fjell bak fra de fleste vinkler er det vår vurdering at bygget bare i svært begrenset grad vil være synlig for besøkende på fjorden eller i terrenget rundt.

Utforming

En skisse over byggets utforming, tegnet av Arkitektkontoret Vest er vedlagt. Både av hensyn til tilpasning på tomten, behov for store veggflater til solceller, robusthet ift. ekstreme værforhold og planløsning har vi valgt et langt og smalt bygg. Innvendig grunnflate er ca 162m². Bygget planlegges foret ut med en ytterkledning av matte metallplater. Pga denne utformingen får bygget større utvendige mål enn normalt ut fra grunnflaten. Dette gir da et bebyggd areal (BYA) på ca 235 m². I tillegg kommer en nødbu på ca 40 m² BYA.

Vi ser behov for en kapasitet på inntil 50 overnattinger på en slik hytte. For å løse dette innenfor et mest mulig kompakt bygg, planlegger vi å ha senket himling i hele bygget og bruke hele 2. etasje til små tomannsrom, tilsvarende som hytta som ble bygget i Viglesdalen i 2018. Vi kan da ha 36 faste sengeplasser i hytta som kan bookes på forhånd, samt plass til 8 madrasser i åpne rom i hver ende av hovedhytta. I tillegg kommer 6 soveplasser i en sikringshytte. Se plantegninger vedlagt.

Ved utformingen er det lagt vekt på enkelhet og robusthet. Bygget vil bli utsatt for helt ekstraordinære påkjenninger fra vær og vind. Det er også en målsetting at byggingen skal kunne gjøres så raskt og enkelt som mulig for å begrense byggetid og behov for helikoptertransport. Bygget er derfor i utgangspunktet et enkelt bygg med saltak og moduler på 3 meters bredde, men som da fores ut med en robust ytterkledning som tekkes med metallplater.

Materialvalg vil bli gjort ut fra de samme kriterier. Fasaden mot sør planlegges dels dekket med solcellepanel/solfangere i en utførelse som ikke gir gjenskinn og i størst mulig grad går i ett med terrenget. Moderne produkter gir en rekke farger og overflatestrukturer å velge i. Bygget for øvrig planlegges dekket med sink eller andre matte og mørke metallplater, i en farge som går mest mulig i ett med terrenget rundt. Andre fasadelementer vil bli utført i tre og i matte materialer for beste terrengtilpasning.

Interiøret er ikke planlagt i detalj, men her vil det bli utstrakt bruk av trematerialer. I vinduene mot vest vil det bli lagt opp til solskjerming eller andre løsninger som begrenser lysforurensing.

Innvendig belysning vil også bli lagt opp for å begrense utslipp av lys, spesielt mot vest og nord.

På den planlagte tomta er det en del høydeforskjell, slik at det spesielt i østenden blir høydeforskjell mellom gulv og terreng. Dette planlegges utnyttet til en sokkeletasje til tekniske anlegg, tanker og lager. Det må også planeres eller etableres en platting langs fasaden mot sør, for å gi et tørt og godt inngangsparti og en sosial møteplass på solsiden av hytta.

Vann vil bli hentet fra tjernet nedenfor hytta. For å sikre best mulig vannkvalitet kombinert med bading osv. ønsker vi å etablere en vannslange til tjernet ovenfor, med pumpe til hytta. Slangen vil bli gravd ned og lagt under vann. Sanitæranlegg planlegges med komposteringstoiletter og lokal behandling av gråvann med biologisk rensing. Det planlegges dobbel kapasitet på toalettene, slik at halvparten av toalettene kan låses av til enhver tid, for å gi tid til kompostering. Dette vil vesentlig redusere behovet for tømning av tankene, som antakeligvis må skje ved at tankene flys ut for tømning og deponering (med mindre vi klarer å eliminere plastavfall i toalettankene).

Videre er det behov for et mindre bygg som sikringshytte. I tilfelle brann må vi ha et frittstående bygg som kan brukes i nødsfall. Dette vil da også bli brukt som ordinært gjesterom med tilrettelegging for hund. Dette vil også være det naturlige valget for de få gjestene som måtte komme vinterstid.

Det søkes på denne bakgrunn om tillatelse til å oppføre et hovedbygg med BYA på inntil 250 m² og sikringshytte på inntil 45 m².

Bygging og drift

STF planlegger å drive en hytte på Skansen som en selvbetjent turisthytte som er åpen hele året, men der det alt vesentligste av besøk vil være fra juni til oktober. Det vil i høysesong være frivillige hytteverter til stede

Eneste transportvei for tyngre leveranser er med helikopter. Mest hensiktsmessige landingsplass er antakeligvis dammen ved Akslaråjtjernet (Langavatn), med kort avstand og noe distanse til Kjeragstien. Bygging og etterforsyninger må nødvendigvis skje med leveranser luftveien. Det vil bli søkt løsninger som minimerer bruken av helikopter. I normal drift vil en hytte som dette kunne driftes med kun én årlig helikoptertransport.

I miljøløsningene som det arbeides med vil vi søke å erstatte deler av vedforbruket med oppvarming basert på solstrøm. Ved å kle store deler av fasaden mot sør med solcellepaneler og med stor batterikapasitet regner vi med å kunne varme bygget med solenergi deler av sommersesongen. Vi vil derved redusere vedforbruket og helikoptertransport knyttet til dette.

Miljøplan bygging og drift

STF arbeider ut fra en handlingsplan for miljø, og arbeider for å gjøre den samlede miljøbelastningen fra STF's egen drift så liten som mulig. I tråd med dette vil vi i hele byggeprosessen og ved senere drift ta avgjørende hensyn til miljø. En hovedsak i den forbindelse er å redusere behovet for transport. Vi arbeider kontinuerlig for å tilpasse driften

slik at vi klarer oss med minst mulig transport inn til hyttene, ved valg av proviantutvalg, god logistikk og medvirkning fra gjestene.

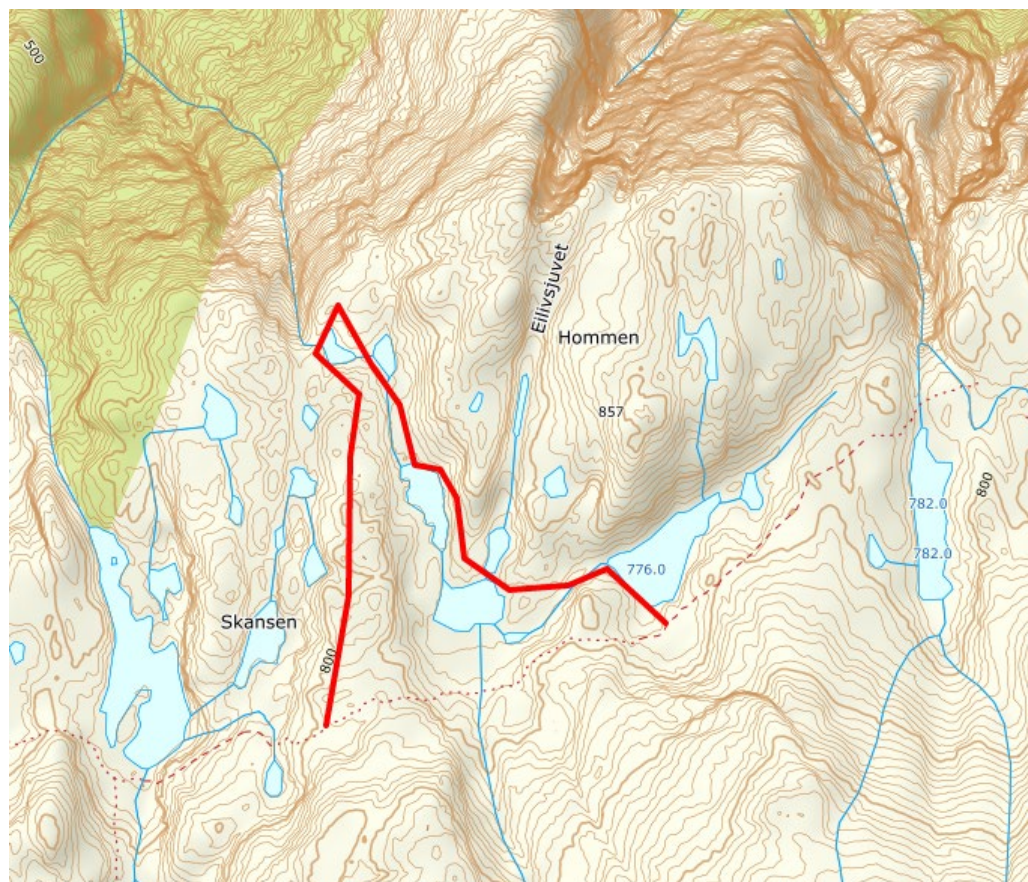
Ved utforming av denne hytta vil det legges spesiell vekt på miljøriktige løsninger som også bidrar til å gi gjestene en opplevelse av å ta del i STF's miljøengasjement. Det er foreløpig avsatt kr. 1 mill i budsjettet til spesielle miljøløsninger.

En viktig side av STF's miljøinnsats er bevisstgjøring av gjestene våre. Dersom vi klarer å skape en økt miljøbevissthet hos våre medlemmer og andre gjester, vil det kunne ha vesentlig større effekt enn det vi kan oppnå bare gjennom egen drift. Vi vil oppfordre gjester til å reise mindre og oppleve mer, reise kollektivt og bidra f.eks. med å bringe søppel med seg tilbake. I dette ligger også at vi vil prioritere markedsføring av dette tilbudet mot et norsk publikum.

Hyttas planlagte miljøprofil innebærer også en god mulighet til å bruke den til å formidle verneverdiene i verneområdet og gi informasjon om SVR's virksomhet. Vi ser frem til et godt samarbeid med SVR om dette.

Omlagging av løyper

Ved bygging av en hytte på Skansen vil vi ønske å merke to nye løpetrasser. For det første er det behov for en kort avstikker fra dagens løype og ut til hytta. Det er ikke i detalj avgjort hvor i terrenget en slik løype bør gå, men som prinsippskisse ser vi for oss følgende trassé:

Videre er det ønskelig å legge ruta direkte fra utløpet av Låtervikvatnet til Kjeragplataet, etter følgende skisse:

Søknad og betingelser

På denne bakgrunn søker STF om dispensasjon som en prinsippgodkjenning av planene slik de foreligger i dag og er beskrevet i denne søknaden. Enkelte sentrale aspekter bør klargjøres i et vedtak, og vi vil fremheve følgende momenter som bør presiseres som en del av vedtaket og vilkår for en dispensasjon:

1. STF gis dispensasjon til å oppføre en turisthytte på inntil 250 m² BYA og en frittstående sikringshytte på inntil 45 m² BYA. Hovedbygget skal plasseres slik det er vist i søknaden, og ha en utforming som i hovedsak samsvarer med skissene som er vedlagt søknaden.

2. SVR skal godkjenne den endelige og detaljerte utformingen av bygget og tekniske anlegg som nærmere beskrevet og dokumentert i en søknad om byggetillatelse før det gis byggetillatelse fra Forsand kommune.
3. Det gis tillatelse til å legge om dagens sti som vist på prinsippkisser.
4. Ved utformingen av hytta skal det legges vekt på bruk av materialer som ikke gir gjenskinn og som best mulig harmonerer med terrenget rundt. Innvendig belysning skal utformes slik at det begrenser utslipp av lys til omgivelsene, spesielt mot vest.

* * *

Vi håper på en positiv behandling av denne søknaden, og står gjerne til disposisjon dersom det er spørsmål eller behov for nærmere avklaring frem mot styrebehandling i SVR.

Med vennlig hilsen
For Stavanger turistforening

Preben Falck
Daglig leder

SKANSEN TURISTHYTTE

PLASSERING

Plassering av hytte, med forslag til ny rute fra Låtervikvatnet til Kjerag.

Utsikt mot vest fra aktuell hyttetomt.

Skansen sett fra andre siden av Lysefjorden,
fra Sørå Dalafjell ca 700 moh, avstand ca 4 km

Stavanger Turistforening

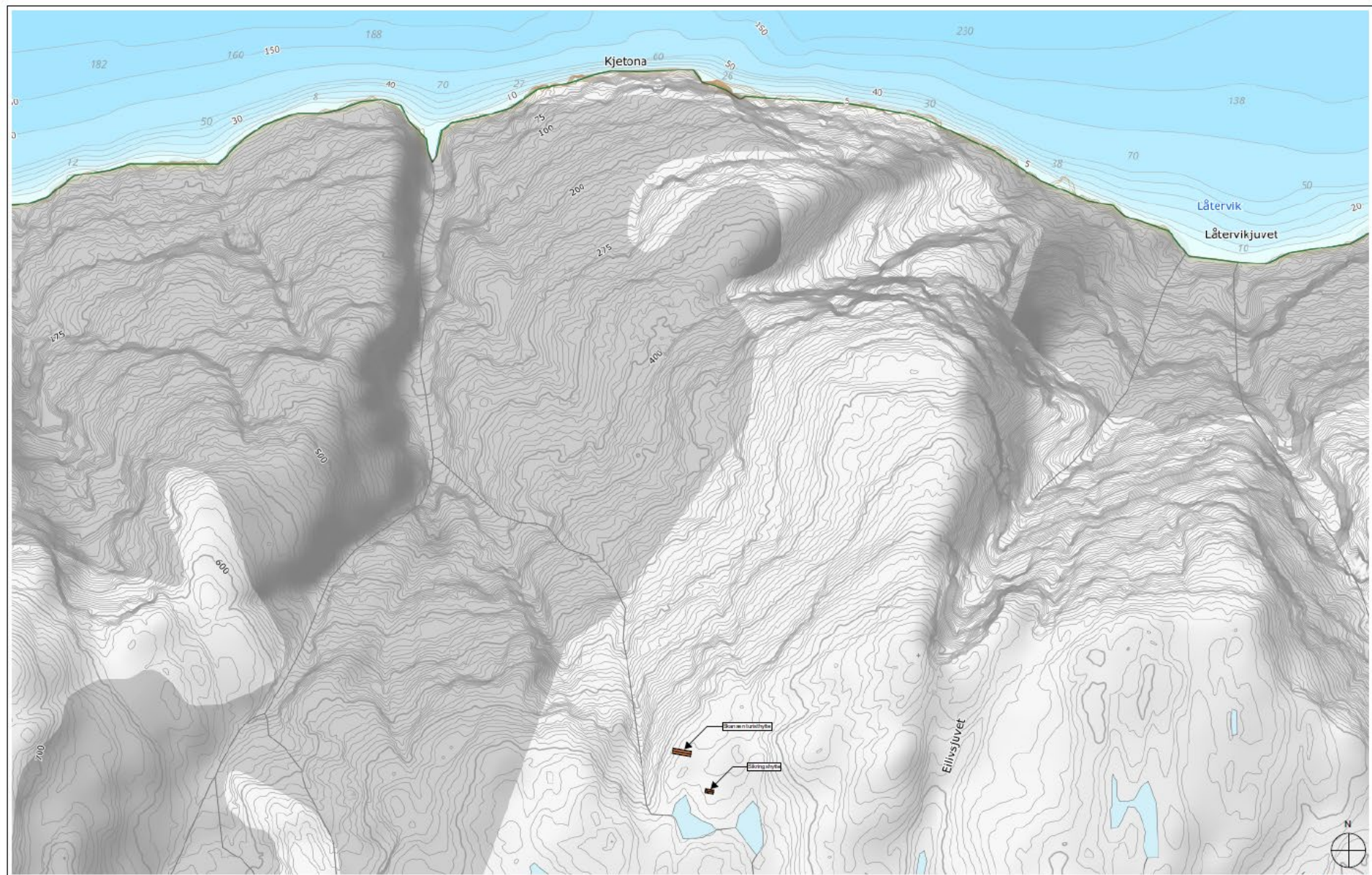

Oversiktsbilde tomt Skansen turisthytte. Hytta er tenkt plassert bak knausen midt i bildet, med fronten ut mot fjorden, til venstre. Sikringshytte på flaten lenger bak.

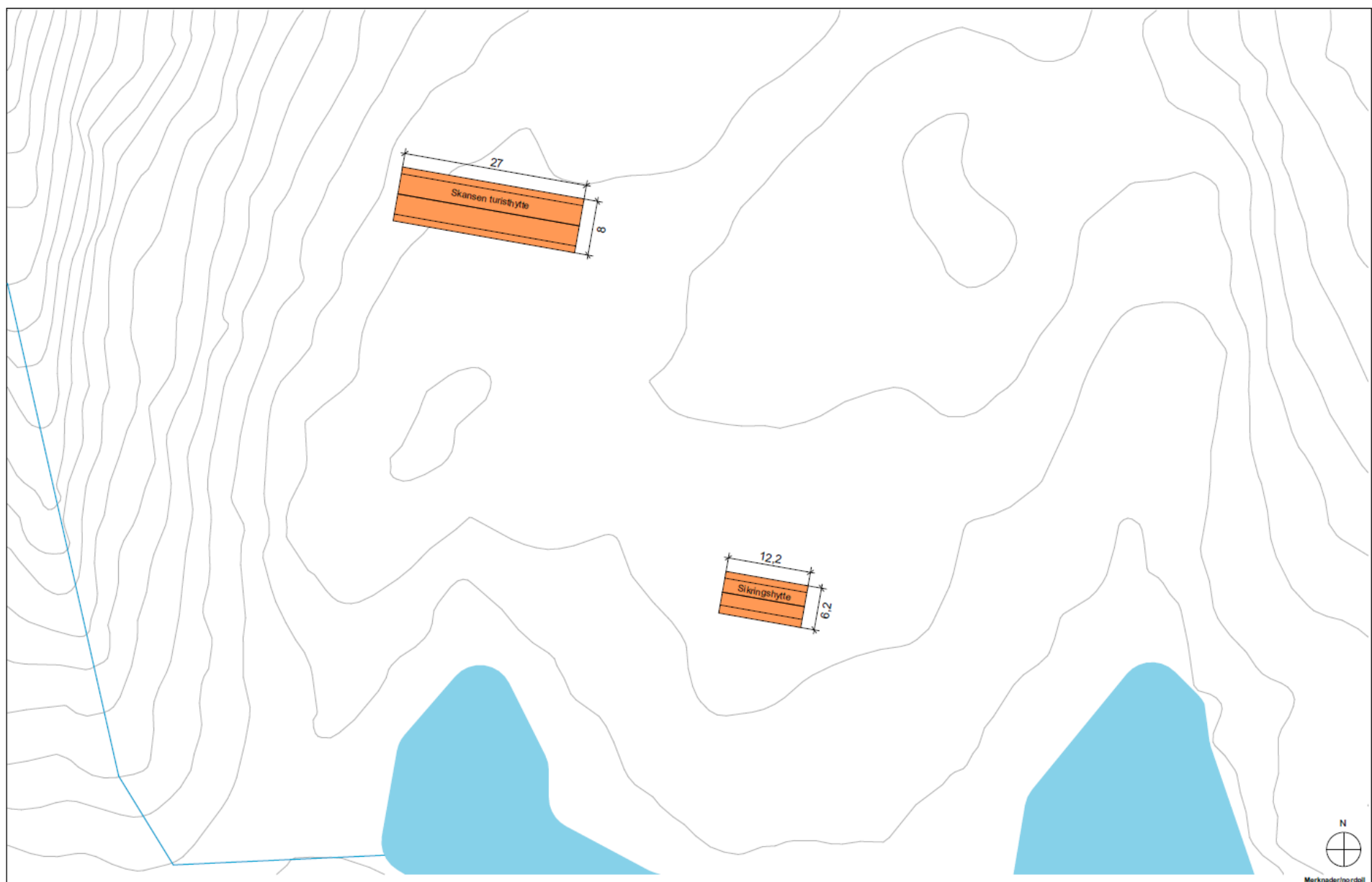

© Arkivest/Essex Arkiv AS, kopiering eller bruk av data tegningen er forbudt uten tillatelse fra arkivest.no

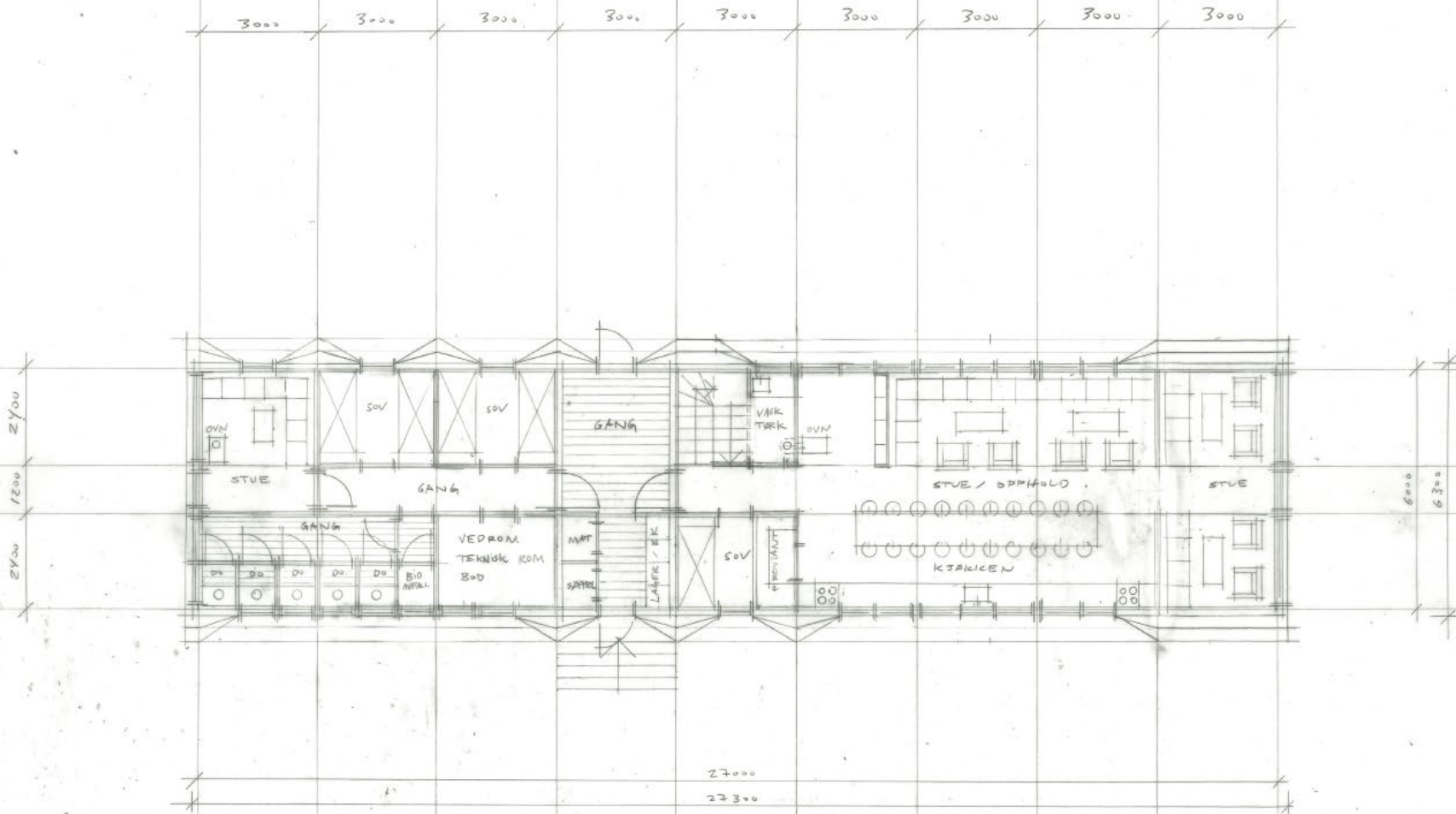
Tilakshaver: Stavanger turistforening Skansen turisthytte Skansen/Homme		Grv. / Bnr.: 22/1	Tegningsnr.: A10-3	Målestokk: 1:5000	Dato: A3	Rev: A3	Saksnr.: 119-2578	Fase: Skisse	Arkitekt/TTF: Tegnet av: MSE Kontroll:	ARKIVEST Storgata 48 4307 SANDNES T: 51 68 12 40 E: post@arkivest.no W: www.arkivest.no
---	--	----------------------	-----------------------	----------------------	-------------	------------	----------------------	-----------------	--	---

Marknader/nordpil

Tilakshaver: Stavanger turistforening Skansen turisthytte Skansen/Homme		© Arkivest/Store Arkivest AS, kopiering eller bruk av data/regninger er forbudt uten tillatelse				Titel: Situasjonsplan				Fase: Skisse		ARKVEST Storgata 48 4307 SANDNES T: 51 66 12 40 E: post@arkivest.no W: www.arkivest.no
Grv. / Bnr.: 22/1	Tegningsnr.: A10-1	Målestokk: 1:500	Dato: 04.09.19	Ark: A3	Rev.:	Saksnr.: 119-2578	ArkitektTF Tegnet av: MSE Kontroll:					

1 ETASJE 10 SENGEPLASSER
 2 ETASJE 34 SENGEPLASSER

BYA HYTTE 235 m²
 BYA NØDBU 40 m²
 NØDBU 4 SENGEPLASSER

A 04.09.17 TF UTVIDELSE

REV	DATE	SIGN	KORREKSJON

PROSJEKT
 STAVANGER TURISTFORENING
 HYTTE SKANSEN

TITTEL
 PLAN 1. ETASJE

MÅL	DATE	SAKSNR	TEGNINGSNR	REV
1:100	21.03.17	119-2758	A20-1	

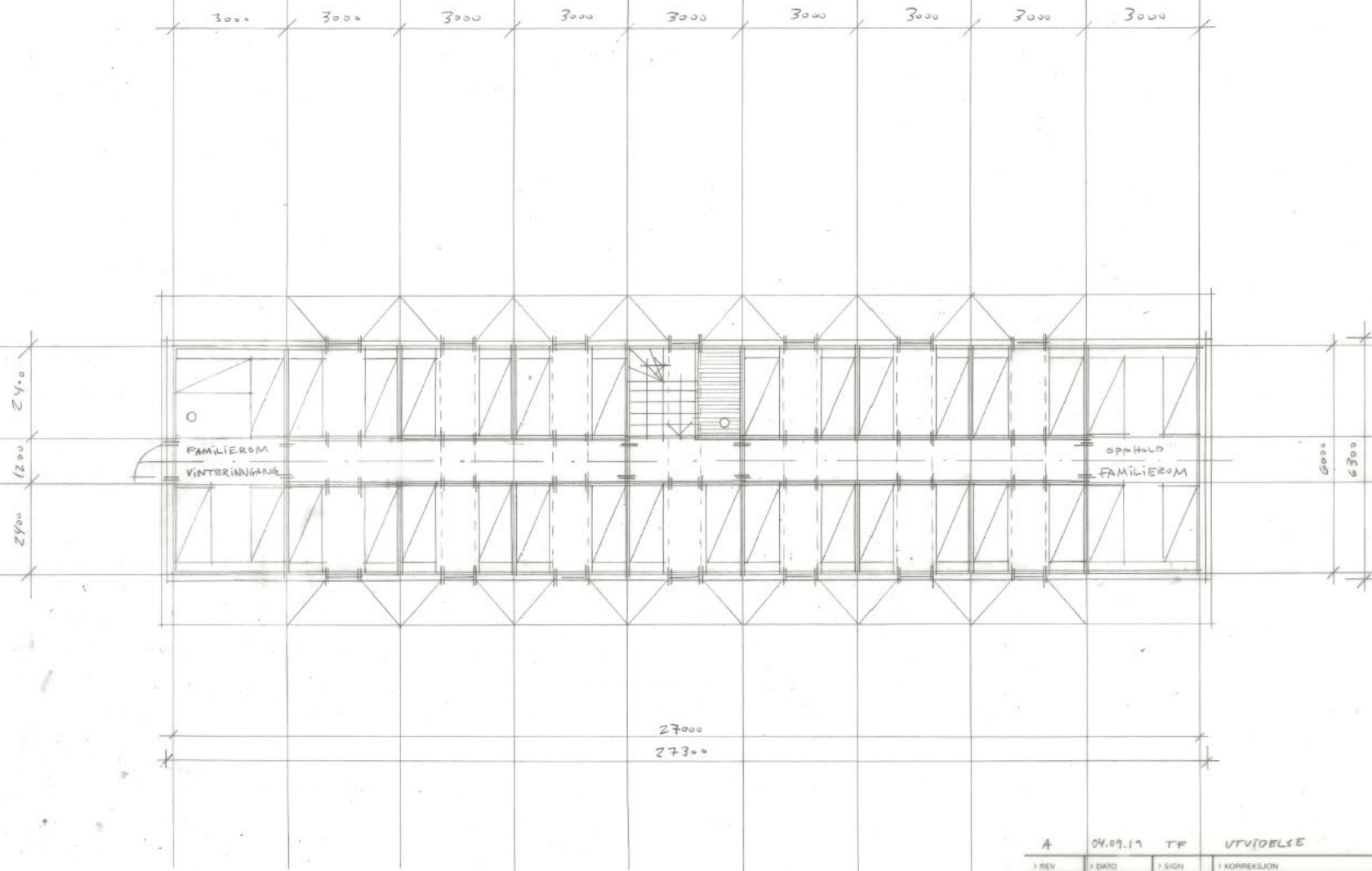
ARKVEST
 ARKITEKTKONTORET VEST AS
 TIDLARARKITEKT BRUNN

W arkvest.no

Saksbeh. *T. Fjøsland*
 Tegnet av *[Signature]*
 Kontrollert *[Signature]*

*) Tegningene skal hentes helt eller delvis kopieres eller benyttes ved utleie av etabler som ArkVest as ikke medvirker i

A 04.09.19 TF UTVIDELSE

1 REV	2 DATO	3 SIGN	4 KORREKSJON
-------	--------	--------	--------------

PROSJEKT
STAVANGER TURISTFORENING
HYTTE SKANSEN

TITTEL
PLAN 2. ETASJE

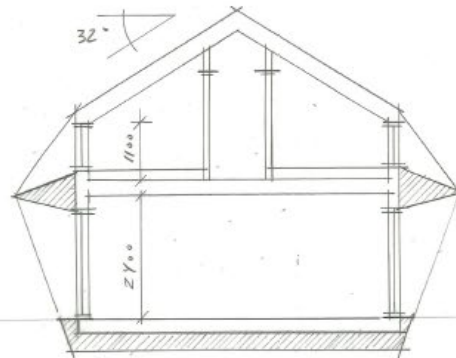
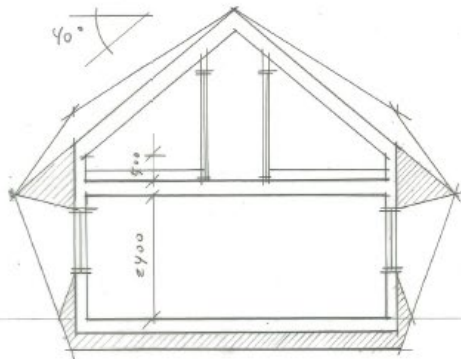
1 MÅL	2 DATO	3 SAKSNR	4 TEGNINGSNR	5 REV
1:100	21.08.19	119-2398	A20-2	

ARKVEST
ARKITEKTKONTORET VEST AS
SOLARTESTENVEI 1
W arkvest.no

Saksbeh: T. Fjell
Tegnet av: —
Kontroll: —

* Tegningene må hverken helt eller delvis kopieres eller benyttes ved utferdsreise av arkitekt uten tillatelse av arkitekt som ArkVest AS sine medarbeidere.

2. etasje, 26 faste senger i 2-mannsrom
+ 8 løse madrasser i familierom/opphold

REV	DATE	SIGN	KORREKSJON
PROSJEKT STAVANGER TURISTFORENING HYTTE SEANSEN			
TITTEL SNITT			
MÅL 1:100	DATE 21.08.19	SAKSNR 119-2258	TEGNER/DR A 30-1
REV			
ARKIVEST ARKITEKONTORET VEST AS <small>STAVANGER</small> Warkvest.no Saksbeh. <i>T. P. [Signature]</i> Tegnet av <i>[Signature]</i> Kontroll			

Tegningene må hverken helt eller delvis kopieres eller henyttes ved utferste av arbeider som ArkVest as ikke medvirker i

A		09.09.15	TF	UTVIDELSE
> REV	> DATO	> SIGN	> KORREKSJON	
PROSJEKT STAVANGER TURISTFORENING HYTTE SKANSEN				
TITTEL FASADE				
> MÅL	> DATO	> SAKSNR	> TEGNINGNR	> REV
1:100	21.08.15	119-2758	A40-1	
ARKIVEST ARKITEKTKONTORET VEVLÅS 04140 ARKITEKTMILJØ > W arkivest.no				
> Sakbeh. T. Fjell > Tegnet av > Kontroll				

> Tegningene må hverken helt eller delvis kopieres eller benyttes ved utøvelse av arbeider som ArkVest AS ikke medvirker i.

Illustrasjonskisse

Fra: Odden, Alf[fmrood@fylkesmannen.no]

Sendt: 16. sep 2019 11:52:12

Til: 'post@forsand.kommune.no'; 'bda@forsand.kommune.no'; 'jti@forsand.kommune.no'; firmapost@rogkk.no; FM Rogaland, Postmottak; 'jarle.lunde@suldal.kommune.no'; Emily Halvorsen

Kopi: Sødergren, Guro; Haug, Jørn Trygve

Tittel: Høring av søknad frå Stavangerturistforening om dispensasjon til bygging av turisthytte ved Skansen i Frafjordheiane landskapsvernområde

Sjå vedlagt høyringsbrev og søknad frå Stavanger turistforening

Med vennleg helsing

Alf Odden

Verneområdeforvaltar SVR

Forvaltningsekretariatet

Sandsveien 122

4230 Sand

E-post: fmrood@fylkesmannen.no

Tlf: 48044583

www.svr.no

ROGALAND
FYLKESKOMMUNE

Seksjon for kulturarv

Verneområdestyret for Setesdal Vesthei,
Ryfylke- og Frafjordheiene
v/Alf Odden
Garaneset
4230 Sand

Dato: 27.09.2019
Saksnr: 2019/37320
Dok.nr: 3
Saksbeh.: Astrid H. Bjørlo
Deres
ref.:

Høring av søknad fra Stavangerturistforening om dispensasjon til bygging av turisthytte ved Skansen i Frafjordheiane landskapsvernområde - uttalelse fra fylkesrådmannen vedrørende automatisk freda kulturminner

Vi viser til søknad om dispensasjon fra kommuneplanen oversendt til oss på høring den 17.09.2019. Fylkesrådmannen har vurdert søknaden som sektormyndighet innenfor kulturminnevern, med henblikk på automatisk freda kulturminner.

Ut fra våre arkiver kan vi ikke se at tiltaket vil komme i konflikt med automatisk freda kulturminner. På dette grunnlag har fylkesrådmannen ingen merknader til planene.

Fylkesrådmannen vil gjøre oppmerksom på at det omsøkte tiltaket ligger innenfor ett av de foreslåtte landskapene i prosjektet "Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse" (KULA), som er i regi av Riksantikvaren. Prosjektet er fortsatt under arbeid, men fylkesrådmannen støtter opp om Stavanger Turistforenings forelagte planer som legger stor vekt på tilpasning i forhold til terreng, til størrelse, farge- og materialbruk for å ivareta fjordlandskapets særpreg.

Vi vil også gjøre oppmerksom på at dersom tiltaket skulle komme til å berøre et større område enn det som nå er omsøkt, må vi som regional kulturminnemyndighet også få mulighet til å vurdere eventuelle nye områder/utvidelser av tiltaksområdet.

Avslutningsvis vil vi minne om at selv om det pr. i dag ikke kjennes automatisk freda kulturminner i området som omfattes av tiltaket, må eventuelle funn ved gjennomføringen av planen straks varsles Rogaland fylkeskommune, og alt arbeid stanses inntil vedkommende myndighet har vurdert funnet, jfr. Lov om kulturminner § 8, 2. ledd.

Med hilsen

leder

Astrid H. Bjørlo
rådgiver

Kopi til:
FORSAND KOMMUNE
FYLKESMANNEN I ROGALAND

Dette dokumentet er elektronisk godkjent.

Oppgi vårt saksnr når du svarer på brevet

**Verneområdestyret
Setesdal Vesthei,
Ryfylkeheiane og
Frafjordheiane**

Postadresse
Postboks 788 Stoa
4809 ARENDAL

Besøksadresse
Garaneset, 4230 Sand

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47

www.svr.no

Stavanger turistforening
Postboks 239
4001 STAVANGER

Saksbehandler Alf Odden

Vår ref. 2019/7767-0 432.2

Deres ref.

Dato 18.12.2019

Svar på søknad om dispensasjon til bygging av Skansen turisthytte i Frafjordheiane landskapsvernområde, gnr/bnr, 22/1, Forsand kommune

Viser til søknad datert 05.09.2019 om dispensasjon til å bygge Skansen turisthytte i Frafjordheiane landskapsvernområde. Verneområdestyret for SVR handsama søknaden i møte 13.12.2019. Verneområdestyret utsette handsminga av søknaden til eit seinare styremøte og inviterar samstundes STF om ein vidare dialog om føresetnadane for ei eventuell ny turisthytte i Frafjordheiane.

Vedtaket var mot fem stemmer.

Utskrift frå protokollen følgjer under.

Med vennleg helsing

Alf Odden
Verneområdeforvaltar SVR

Brevet er godkjent elektronisk og sendast utan underskrift

Kopi
Forsand kommune, Fylkesmannen i Rogaland

Med hilsen

Alf Odden
områdeforvalter

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt utan underskrift

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for SVR	46/19	13.12.2019

Stavanger turistforening - Søknad om dispensasjon til bygging av Skansen turisthytte i Frafjordheiane landskapsvernområde, gnr/bnr, 22/1, Forsand kommune

Saksprotokoll i Verneområdestyret for SVR - 13.12.2019

Handsaming

Forslag til nytt vedtak vart sett fram av Bjarte Dagestad:

Endeleg handsaminga av dispensasjonssøknaden blir utsett.

Verneområdestyret er i utgangspunktet positive til ei ny sjølvbetent turisthytte på ruta mellom Flørli og Øydegardsstøl, og inviterer STF til ein dialog om korleis STF kan redusere og legge om aktiviteten andre stadar i verneområda, for å skape rom for bygging av ei ny turisthytte på Skansen.

Verneområdestyret sitt utgangspunkt er at ein må sjå heile STF si verksemd i verneområda i samanheng, og ein har som siktemål at den samla belastninga denne verksemda har på verneverdiane ikkje skal auke framover.

Forvaltar si innstilling vart vedtatt med 8 mot 5 stemmar.

Vedtak i verneområdestyret

Handsaminga av dispensasjonssøknaden blir utsett fram til det ligg føre ein langsiktig strategi for korleis ein skal forhalde seg til Stavanger turistforening si samla verksemd i verneområda.

Verneområdestyret sitt utgangspunkt er at ein må sjå heile STF si verksemd i verneområda i samanheng, og ein har som siktemål at den samla belastninga denne verksemda har på verneverdiane ikkje skal auke framover.

Verneområdestyret inviterer STF til ein dialog om korleis STF kan redusere og legge om aktiviteten andre stadar i verneområda, for å skape rom for bygging av ei ny turisthytte på Skansen.

Forvalters innstilling

Handsaminga av dispensasjonssøknaden blir utsett fram til det ligg føre ein langsiktig strategi for korleis ein skal forhalde seg til Stavanger turistforening si samla verksemd i verneområda.

Verneområdestyret sitt utgangspunkt er at ein må sjå heile STF si verksemd i verneområda i samanheng, og ein har som siktemål at den samla belastninga denne verksemda har på verneverdiane ikkje skal auke framover.

Verneområdestyret inviterer STF til ein dialog om korleis STF kan redusere og legge om aktiviteten andre stadar i verneområda, for å skape rom for bygging av ei ny turisthytte på Skansen.

Saksopplysningar

Vedlegg

- Søknad frå Stavanger turistforening
- Langtidsplan for Stavanger turistforening
- Uttale frå Villreinnemnda for Setesdalområde
- Uttale frå Outdoorlife Norway

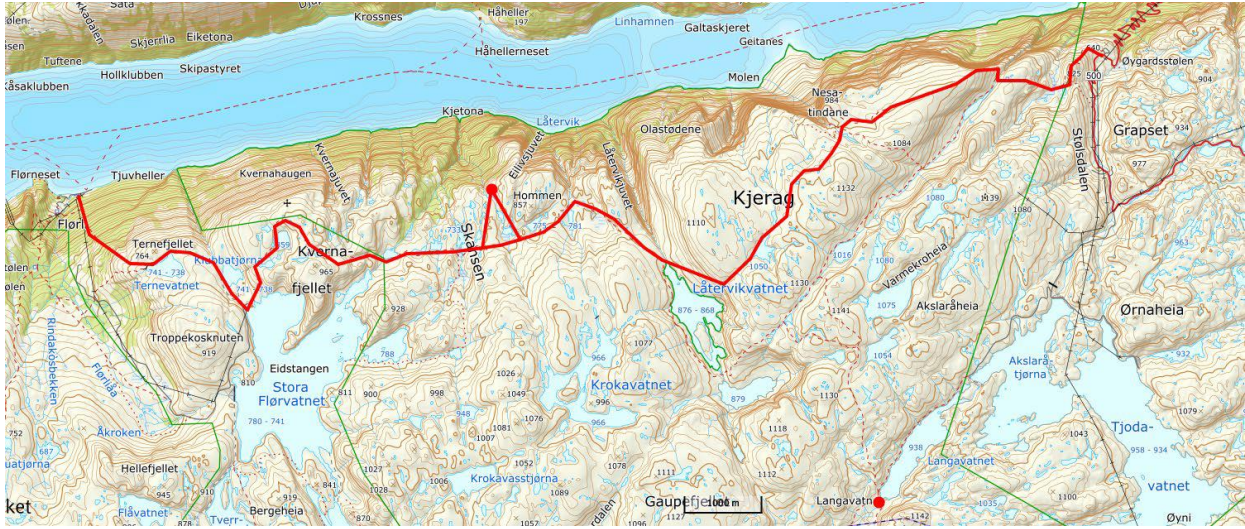
Bakgrunn for søknaden

Viser til søknad datert 05.09.2019, STF sin presentasjon av søknaden på styremøte 18.09.2019 og synfaring på staden 23.09.2019.

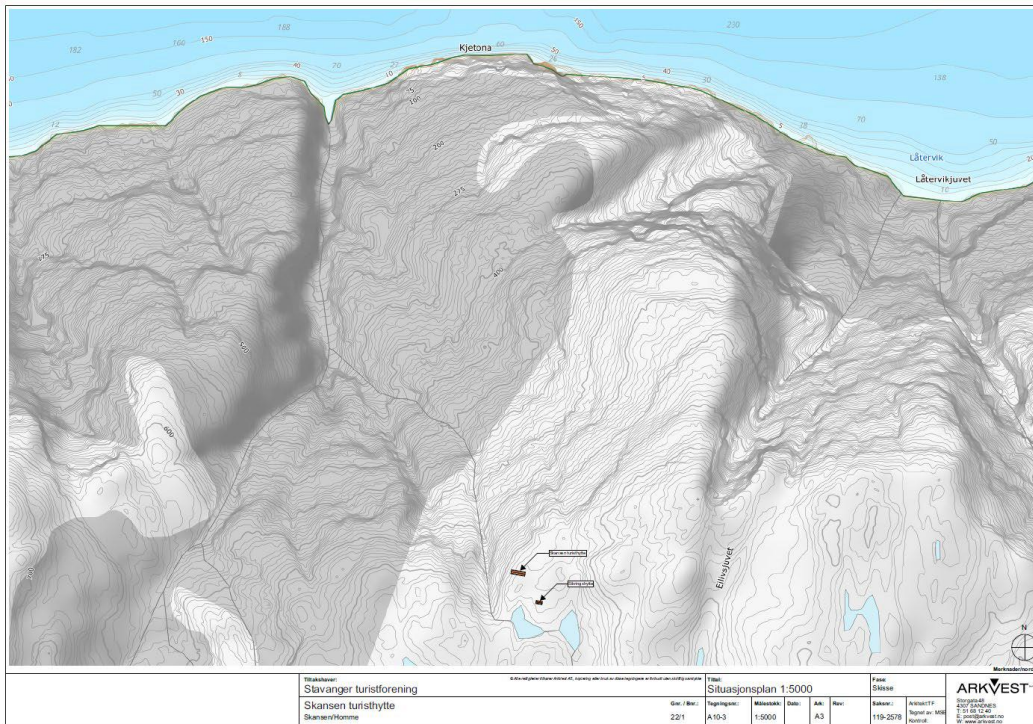
Stavanger turistforening søker om dispensasjon til å få bygge Skansen turisthytte i Frafjordheiane landskapsvernområde. Det er søkt om ei hovudhytte på inntil 250m² BYA og 42 overnattingsplassar, samt ei sikringshytte på inntil 45m² og 6 sengeplassar. Det søkast og om å få etablere nye tilkomstløyper frå eksisterande turistløype.

STF grunnjev behovet for ei ny hytte med mellom anna den omfattande satsinga på reiseliv og fotturisme i Lysefjordområdet og etableringa løypetilbodet «Lysefjorden rundt» for om lag ti år sidan. Det er stor interesse for dette tilbodet i både inn og utland, men erfaringane viser at strekningen mellom Flørli og Øydegardsstøl er for lang og krevjande for stor gruppe fotturister. Denne turen tek om lag 10 timar og det er dermed stort behov for ei ny turisthytte på denne strekninga. STF reknar med at denne hytta i all hovudsak vil bli brukt i barmarkssesongen.

STF ønskjer å bygge hytta heilt ute på kanten av stupet mot Lysefjorden. På grunn av topografien går turistløypa Flørli-Øydegardsstøl eit stykke inne på fjellet utan utsikt mot Lysefjorden. Ein ønskjer derfor at fotturistane skal få høve til å oppleve denne utsikta frå hytta.

Plassering av ny turisthytte ved Skansen og eksisterande turisløype mellom Flørli og Øydegardsstøl

Situasjonsplan av ny turisthytte og sikringshytte

STF framhevar at konseptet Lysefjorden rundt er basert på at hyttene og rutene skal tilby tilleggsopplevingar utover «berre» en tradisjonell fottur. STF ønskjer derfor at ei ny turisthytte på ruta Lysefjorden bør byggjast i moderne norsk arkitektur og etter aller høgste miljøstandard. Dette vil bidra til å gi gjestene ei tilleggsoppleving og understreke Lysefjorden rundt som eit bærekraftig reisemål av høg kvalitet. Koplinga mellom innovative miljøløysningar i eit bygg inne i landskapsvernområdet gir en rekke interessante moglegheiter og vil være med på å definere Lysefjorden som reisemål.

Illustrasjonsskisse av Skansen turisthytte

STF ønsker og å få bygge hytta utan at eksisterande turisthytter i området leggst ned.

I Forvaltningsplanen for SVR er flytting av turisthytta Langavatn ut mot Lysefjorden nemnt som eit mogleg tiltak for å betre tilhøve for villreinen om den på nytt skulle etablere seg i Fráfjordheiane. STF meiner at villreinen sitt frávær frå Fráfjordheiane skyldast heilt andre forhold enn den avgrensa trafikken rundt STF sine hytter. Dei påpeikar og at besøket på Langavatn i vintersesongen er så lågt at det ikkje vil ha betydning for ei eventuell kommande bruk av området som vinterbeite. Ei nedlegging av Langavatn vil og skape problem i høve til det eksisterande rutenettet i Fráfjordheiane. Skansen vil i praksis blir vanskeleg tilgjengeleg frå Sandvatn og Blåfjellenden på grunn av lange etappar langs sommarrutene

STF framhevar vidare at besøket på Langavatn truleg vil gå noko ned når Skansen blir etablert. Ein forventar at den i hovudsak vil bli brukt av lokale brukare til kortare helgeturar og rundturar. Rutenettet i Fráfjordheiane har i dag ganske korte dagsetappar og brukast mykje av barnefamiljar. Etter STF si meining vil derfor ikkje Langavatn være eit trugsmål mot verneverdiane sjølv om Skansen blir bygd. Dei påpeikar og at rutenettet i Fráfjordheiane fungerer som avlastning for hytter og ruter i dei meir sentrale villreinområda.

Søknaden vart 16.09.2019 sendt på høyring til Forsand kommune, Rogaland fylkeskommune, Fylkesmannen i Rogaland, FNF-Rogaland og Villreinnemnda for Setesdalområdet ned høyringsfrist 01.11.2019.

Det er komen inn høyringssvar frå Villreinnemnda for Setesdalområdet og Outdoorlife Norway.

I sin uttale datert 28.10.2019 meiner Villreinnemnda for Setesdalområdet at det ikkje bør gis dispensasjon til ei ny sjølvbetent turisthytte på Skansen før ein har ein plan for korleis ein kan flytte ferdslar slik at villreinen blir tatt omsyn til.

I sin uttale påpeikar villreinnemnda og at: «*Heiplanen sine retningslinjer opnar for å vurdere plassering av enkelte turisthytter i forhold til oppdatert kunnskap om villrein, med andre ord å leggje ned eller flytte ferdsel/turisthytter slik at villreinen blir tatt omsyn til. Dette er også i tråd med forvaltningsplanen til SVR. Det er i dette perspektivet ein må sjå på den nye hytta. Ein føresetnad for å gi dispensasjon må derfor vere å redusere aktivitet andre stader der ein har konflikt med villreinen. Det er då nærliggande å sjå på nedlegging av Langavatn slik det er drøfta i forvaltningsplanen, men og Børsteinen. Det bør og vere mogleg å sjå på utviklinga av STF sitt hytte- og rutenett i Fralfjordheiane i samanheng med ei mogleg omlegging av rutenettet ved Blåsjø, dette for å kunne opne den tronge trekkpassasjen i dette fokusområde. Dette handlar om same turistforeining og same villreinstamme».*

I sin uttale datert 27.09.2019 er Outdoorlife Norway positive til at det byggjast ei turisthytte ved Skansen.

Dei skriv vidare at: «*Som næringsaktør innanfor guiding og reiseliv ser vi positivt på dette. Vi har alltid vært imot ei hytte som skulle ligge nærmere selve Kjeragsbolten pga dette ville rette seg mot masseturistene, samt at det ville vært uheldig konkurranse med øvrig næringsliv, og flere grunner.*

Hytta mellom Flørli og Kjerag ser vi derimot på som ønsket tilrettelegging for allmenn ferdsel og ikke minst sikkerhet. Strekningen Flørli - Øygarstøl har er p.t. for lang/krevende for mange turgåere. Redningsaksjoner i Kjeragområdet dreier seg ofte om folk havner i trøbbel fordi de går seg vilt og/eller er utslitt når de har kommet til Skansen etter å ha gått fra Flørli - på vei til Kjerag eller Langavatn.

Ei hytte på Skansen vil føre til færre redningsaksjoner. Videre vil det gjøre "Lysefjorden på langs"-stien mer tilgjengelig for både lokale og tilreisende. Som næringsaktør vil vi også bruke hytta i nye flerdagsopplegg, slik at hytta også vil kunne bidra til arbeidsplasser og ringvirkninger lokalt.

Per idag foregår det også en del telting i området. Det er vår antakelse at hovedparten av disse heller ville tatt seg inn på en slik hytte. Dette kan forebygge erosjon og forsøpling i området».

Saman med søknaden sendte STF og over ein langtidsplan for si verksemd, slik verneområdestyret tidlegare har bedt om. Denne planen inneheld ei rekke større og mindre utvidings- og vedlikehaldstiltak som kan vere aktuelle i eller like utanfor verneområda dei kommande åra.

Av dei meir omfattande tiltaka kan desse nemnast:

- Erstatningshytte for Grasdalen like ved eller i Vormedalsheia landskapsvernområde
- Nytt anneks/uthus på Eidavatn i Lusaheia landskapsvernområde
- Ny turisthytte i Hunnedalen rett sør for Fralfjordheiane landskapsvernområde
- Full renovering av Holmavasshytta og Nilsebu (3km nord for Kvanndalen landskapsvernområde og rett vest for Lusaheia landskapsvernområde)

I høyringsbrevet som vart sendt ut signaliserte SVR at ein tok sikte på å handsame dispensasjonssøknaden frå STF på styremøtet 13.12.2019. Etter dette har ein mellom anna på bakgrunn av villreinnemnda si uttale sett behovet for å ta seg litt betre tid i denne saka. Det kan være gode grunner til å sjå ei ny turisthytte ved Skansen i samanheng med andre avbøtande tiltak i Frafjordheiane og andre verneområde, og dette er ein prosess som vil ta litt tid. Vidare saksgang vart derfor drøfta i møte i arbeidsutvalet 11.11.2019. I tråd med tilråding frå forvaltningssekretariatet ønskja arbeidsutvalet at vi stoppar litt opp, og i første omgang tar ei grundig drøfting av saka i styremøtet 13.12.2019 før saka blir realitetshandsama i eit seinare styremøte.

Vurdering

Stavanger turistforening er ein stor og veldreven organisasjon som legg ned ein omfattande innsats for friluftslivet i våre heiområde. SVR opplever og STF som ein ryddig aktør som vi har eit godt samarbeid med på mange områder.

STF har ei svært omfattande verksemd i fleire av verneområda, og i høgheia og dei sentrale villreinområda er det berre kraftselskapa som har ein liknande omfang på aktiviteten i høve til bygningar, motorferdsel og ferdsel. Mange stader er STF si verksemd relativt uproblematisk, men det er og døme på stader der aktiviteten har negativ innverknad på verneverdiar og verneføremål knytt til landskap og ivaretaking av villreinstamma sitt leveområde. På grunn av vasskraftutbygging er villreinen frå før sær pressa, og nokre stader utgjør aktiviteten til STF ei stor tilleggsbelastning. Likevel ser ein at STF ønskjer å auke si verksemd i verneområda i form av nye hytter, og at dei er lite villige til kompensere ny aktivitet ein stad med å redusere aktiviteten andre stader.

Så langt har verneområdestyret handsama søknader frå STF enkeltvis innanfor rammene til den aktuelle verneføreskrifta. I Besøksstrategi for SVR blir det derimot lagt opp til turistforeiningane si verksemd må sjåast i lyset av den samla belastninga den medfører. Den bakanforliggende tanken er at sjølv om det er snakk om verksemd i ulike verneområde, så handlar det likevel om det same villreinområde, den same villreinstamma, den same turistforeininga og det er det same verneområdestyret som har forvaltningsmynde. Dette er og ein tankegang verneområdestyret har fremma i høve til dei pågåande vilkårsrevisjonane og som villreinnemnda framhevar i sin høyringsuttale.

Nå som STF søkar om ei heilt ny turisthytte i Frafjordheiane kan tida være inne for å kople ein eventuell dispensasjon til avbøtande tiltak både i dette og andre verneområde. Det er særleg aktuelt sjå nærare på turisthytta Storsteinen som er den delen av STF si verksemd som blir vurdert til å ha størst negativ innverknad på verneverdiar og verneføremål. Dette er nå særleg aktualisert gjennom anbefalingane i den nye rapporten frå GPS prosjektet. Ein må og vurdere om andre avbøtande tiltak kan være aktuelle.

Samstundes tydar mellombelse signal frå Miljødirektoratet på at det ikkje er lovmessig heimel til å sette flytting av Storsteinen i SVR som eit vilkår i ein dispensasjon til å få bygge Skansen i Frafjordheiane. Skal ein slik framgangsmåte føre fram, kan ein moglegheit være å i staden inngå ein særskilt avtale med STF om bygging av Skansen berre vil være aktuelt dersom Storsteinen blir flytta. Samstundes er det viktig og være klar over at slike avtaler kan ha ein del ulemper. Ein kjem til å opererer på sida av verneforskrifta og det kan være problematisk å binde opp framtidige verneområdestyre og styrer i STF. Ein vil og være avhengig av ytre faktorar slik som at finansiering kjem på plass og at ein blir einig med berørte grunneigarar og kommunar. Her vil det uansett være

nødvendig med nærare kontakt med fylkesmannen og Miljødirektoratet for å avklare det juridiske handlingsrommet.

Ein mogleg veg framover kan derfor være å utsette handsaminga søknaden om Skansen i styremøtet 13. desember. Verneområdestyret kan i staden invitere STF til ein vidare dialog der ein tek sikte på å komme fram til ei avtale slik som den som er omtala over. I ein slik dialog bør truleg både fylkesmannen og Miljødirektoratet være involvert.

I samband med Miljøkvalitetsnorm for villrein som nå er ute på høyring, vil det dei neste åra bli gjennomført omfattande vurderingar av Setesdal-Ryfylke villreinområde. Først vil det bli gjennomført ei klassifisering som vil komme fram til at området har ein dårleg tilstand på grunn av stor menneskeleg påverknad av leveområdet. Det vil deretter bli utarbeid ein påverknadsanalyse og ein tiltaksplan.

Sjølv om gjennomføringa av desse vurderingane kan ligg 2-3år fram i tid, kan det likevel være aktuelt å vente med å tillate nye turisthytter til dei er gjennomført.

Det synes klart at ut frå verneomsyn og verneføreskrifta for Frafjordheiane uansett ikkje er grunnlag for å gje ein dispensasjon til bygging av Skansen slik STF har søkt om. Det er ingen spesifikke dispensasjonsreglar for nye turisthytter, og slike bygg kan vanskeleg få dispensasjon etter §48 i naturmangfaldlova. Ei ny turisthytte på 250m² heilt ute på kanten mot Lysefjorden vil ha ein negativ effekt på eit relativt urørt landskap. Det vil og bli omfattande motorferdsel i samband med bygging og drift av hytta. Ei turisthytte ved Skansen vil og ha positive sider. Det er inga tvil om at ei slik turisthytte vil være gunstig for friluftslivet i området og opne denne delen av Frafjordheiane

Å gje dispensasjon til bygging av Skansen kan likevel være aktuelt dersom STF reduserer den samla belastninga dei alt har på verneverdiane. Nedlegging av turisthytta Langavatn har vore foreslått som ein aktuelt kompensierende tiltak. Dette må likevel vurderast nøye ut frå den samla verknaden på verneverdiane, ettersom Skansen er planlagt som ei mykje større hytte enn Langavatn både i høve til areal og overnattingskapasitet. Langavatn har i dag ei hovudhytte på 85m² (BYA) og 22 sengeplassar, samt eit uthus/sikringshytte på 40m² og 6 sengeplassar. Det kan derfor være aktuelt å krevje nedlegging av turisthytta Børsteinen i tillegg. Børsteinen har i dag ei hovudhytte på 75m² (BYA) og 14 sengeplassar.

For Skansen er det som nemnt søkt om ei bygningsmasse på inntil 295m² BYA og 48 overnattingsplassar.

Slik forvaltningssekretariatet ser det har vi dermed desse moglegheitene:

- Utsette handsaminga av saka fram til det ligg føre ein langsiktig strategi i høve til STF si samla verksemd i verneområda. Med utgangspunkt i STF sin langtidsplan bør SVR ha ein konkret strategi for kva for aktivitet som må reduserast dersom ny aktivitet skal akseptrast. Som ein del av denne prosessen bør STF inviterast til ein dialog om kor det kan være aktuelt å redusere STF sin aktivitet dersom det skal byggast ein ny turisthytte på Skansen. Denne løysinga kan være krevjande reint juridisk, men kan medføre ei vesentleg styrking av verneverdiane.

- Realitetshandsama saka i eit styremøte vinteren/våren 2020, og avslå søknaden på grunnlag av at totalbelastninga på verneverdiane blir for stor når STF ikkje samstundes innskrenkar aktiviteten i Frafjordheiane eller andre stader. Ballen ligg då hos STF om dei ønskjer og bygge Skansen. Juridisk er kanskje dette det beste alternativet.
- Realitetshandsama saka i eit styremøte vinteren/våren 2020, og gi løyve til å bygge Skansen med vilkår om riving av Langavatn og Børsteinen. Dette vil truleg være det beste alternativet for verneverdiane i Frafjordheiane isolert sett, og gi føringar for tilsvarande saker i andre verneområde.
Samstundes vil det være andre avbøtande tiltak, knytt til STF sitt rutenett i andre verneområde, som truleg vil ha ein større positiv effekt på verneverdiane om ein ser alle verneområda samla.

**Verneområdestyret
Setesdal Vesthei,
Ryfylkeheiane og
Frafjordheiane**

VERNEOMRÅDESTYRET FOR
SETESDAL VESTHEI, RYFYLKEHEIANE OG FRAFJORDHEIANE

Fra: Odden, Alf[fmrood@fylkesmannen.no]

Sendt: 18. des 2019 09:20:36

Til: 'preben@stf.no'; 'post@forsand.kommune.no'; FM Rogaland, Postmottak

Tittel: Svar på søknad om bygging av Skansen turisthytte i Frafjordheiane landskapsvernområde

Hei

Vedtak i verneområdestyret til orientering.

Med vennleg helsing

Alf Odden

Verneområdeforvaltar SVR

Forvaltningsekretariatet

Sandsveien 122

4230 Sand

E-post: fmrood@fylkesmannen.no

Tlf: 48044583

www.svr.no

VERNEOMRÅDESTYRET FOR
SETESDAL VESTHEI, RYFYLKEHEIANE OG FRAFJORDHEIANE

Verneområdestyret
Setesdal Vesthei,
Ryfylkeheiane og
Frafjordheiane

Postadresse
Postboks 788 Stoa
4809 ARENDAL

Besøksadresse
Garaneset, 4230 Sand

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47

www.svr.no

Stavanger turistforening
Postboks 239
4001 STAVANGER

Saksbehandler Alf Odden

Vår ref. 2019/7767-0 432.2

Deres ref. «REF»

Dato 21.09.2020

Stavanger turistforening - Søknad om dispensasjon til bygging av Skansen turisthytte i Frafjordheiane landskapsvernområde, gnr/bnr, 22/1, Sandnes kommune

Viser til søknad datert 05.09.2019 om dispensasjon til bygging av Skansen turisthytte i Frafjordheiane landskapsvernområde. Verneområdestyret for SVR handsama søknaden i møte 16.09.2020.

Verneområdestyret gav dispensasjon til tiltaket.

Vedtaket var einstemmig.

Utskrift frå protokollen følgjer under.

Klagerett

Vedtaket kan påklagast til Miljødirektoratet. Klaga skal sendast til verneområdestyret for vidare handsaming. Klagefristen er 3 veker frå mottak av vedtaket. Alle partar med klagerett har rett til innsyn i saksdokumenta. Skrifteleg klage skal sendast til Verneområdestyret for SVR Pb. 788 Stoa, 4809 ARENDAL. Oppgi kva for eit vedtak det vert klaga på, dei endringane klagar ynskjer og grunngjeving for klaga. Dersom det vert klaga så seint at det kan vere tvil om det er klaga i rett tid, må det opplysast når brevet kom fram.

Med vennleg helsing

Alf Odden
Verneområdeforvaltar SVR

Brevet er godkjent elektronisk og sendast utan underskrift

Kopi
Suldal kommune, Fylkesmannen i Rogaland

Arkivsaksnr: 2019/7767-10

Saksbehandler: Alf Odden

Dato: 09.09.2020

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for SVR	40/20	16.09.2020

Stavanger turistforening - Søknad om dispensasjon til bygging av Skansen turisthytte i Frafjordheiane landskapsvernområde, gnr/bnr, 22/1, Sandnes kommune

Vedlegg:

- 1 Stavanger turistforening - Søknad om dispensasjon til bygging av Skansen turisthytte
- 2 Stavanger turistforening - Tillegg til Langtidsplan for STF, rutenettet ved Blåsjø

Forvalters innstilling

I medhald av §2 og §3, punkt 1.1 i føreskrift om verneplan for Frafjordheiane, blir det gitt avslag på Stavanger turistforening sin søknad om dispensasjon for bygging av ei ny sjølvbetent turisthytte ved Skansen. Ei samla bygningsmasse på nær 300m² (BYA) plassert ute på stupkanten, blir vurdert til å ha ein negativ påverknad verneverdiane knytt til landskapet. Ein dispensasjon vil og ha omfattande presedensverknader i høve til andre turisthytter, både i regi av turistforeiningane og private interesser. Bygging av Skansen turisthytte oppfyller dermed ikkje vilkåra for ein dispensasjon etter naturmangfaldsloven sin §48, første ledd, første alternativ.

Saksprotokoll i Verneområdestyret for SVR - 16.09.2020

Handsaming i møte:

– nytt framlegg fra Stanley Wirak:

I medhald av §2 og §3, punkt 1.1 i føreskrift om verneplan for Frafjordheiane og §48 i naturmangfaldlova, får Stavanger turistforening dispensasjon til bygging av ei ny sjølvbetent turisthytte i området ved Skansen. Turisthytta kan ha ein samla storleik på inntil 295m² (BYA), fordelt på hovudhytte og sikringshytte. Bygging skal skje i samsvar med byggeteikningane som følgjer søknaden.

Dispensasjonen blir gitt med desse vilkåra:

- Det må innhentast nødvendige løyver frå Sandnes kommune.
- Hytta må skilja seg minst mogleg frå naturomgjevnadane omsyn til utforming og overflatebehandling.
- Byggjearbeida må skje så skånsamt som råd i høve til naturomgjevnadane.

- Alt avfall frå bygging må fjernast og handterast etter gjeldande reglar og standardar.
- Det må søkast om eigen dispensasjon om nødvendig motorferdsel i samband med bygginga

Styret legger vekt på at det i forvaltningsplanen for området på side 75, er gitt en åpning for nye turisthytter langs «Lysefjordløypa» i og med at det heter at «eventuelle nye turisthytter langs denne løypa, må i utgangspunktet leggest utanfor verneområde», og at dispensasjonen således ikke utvider rammen som er trukket opp i vernevedtaket. Når det sies at nye hytter i utgangspunktet må leggest utanfor verneområdet, må dette forstås slik at det kan være åpning om begrunnelse er god og at det ikke strider mot verneforskriftens formål.

Styret vektlegger når dispensasjon gis at begrunnelsen for bygging av turisthytte her er løypetilbudet «Lysefjorden rundt» og avstanden mellom Fløri og Øydegardsstøl/Langavatn. Styret anser presedensvirkningene for øvrige verneområder som begrenset i og med koblingen her til et etablert løypenett. Styret legger også vekt på at turisthytten vurderes å ikke være i strid med verneformålene, og ny turisthytte ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig. Styret anser den begrensede innvirkningen på naturmangfoldet som minimal, og at for friluftslivet vil en ny turisthytte ha en positiv innvirkning. Dette vil gi allmenheten en mye lettere og tryggere ferdsel i storslått natur, noe som er viktig for fotturisme og som må være i samsvar med lovens formål om naturoppleving. Styret understreker også at Lysefjordområdet, med bl.a. Preikestolen, Kjærag, Fløri og Lysebotnen er et svært viktig turistmål og sentralt i regionens satsing på turisme og bærekraftig næringsutvikling i Rogaland, Sirdal og Ryfylke.

Styret vil også understreke at dispensasjonen ikke vil være i motstrid til Besøksstrategi for SVR sitt formål (punkt 1.1)

Kommunen må i sin saksbehandling av reguleringsplan og byggesak sikre -så langt loven tillater- at turisthytten skal være åpen for allmenheten og at reguleringsformål ikke kan endres i framtiden.

Vedtak

Framlegg fra Stanley Wirak enstemmig vedtatt.

Saksopplysninger

Verneområdestyret skal i denne saka ta stilling til om Stavanger turistforening (STF) skal få dispensasjon til bygging av Skansen turisthytte. I lys av prosessen mellom styret og Stavanger turistforening i denne saken, vil styret også kunne vurdere alternativ plassering av turisthytta og/eller kompenserte tiltak ved ein eventuell dispensasjon.

Bakgrunn for søknaden

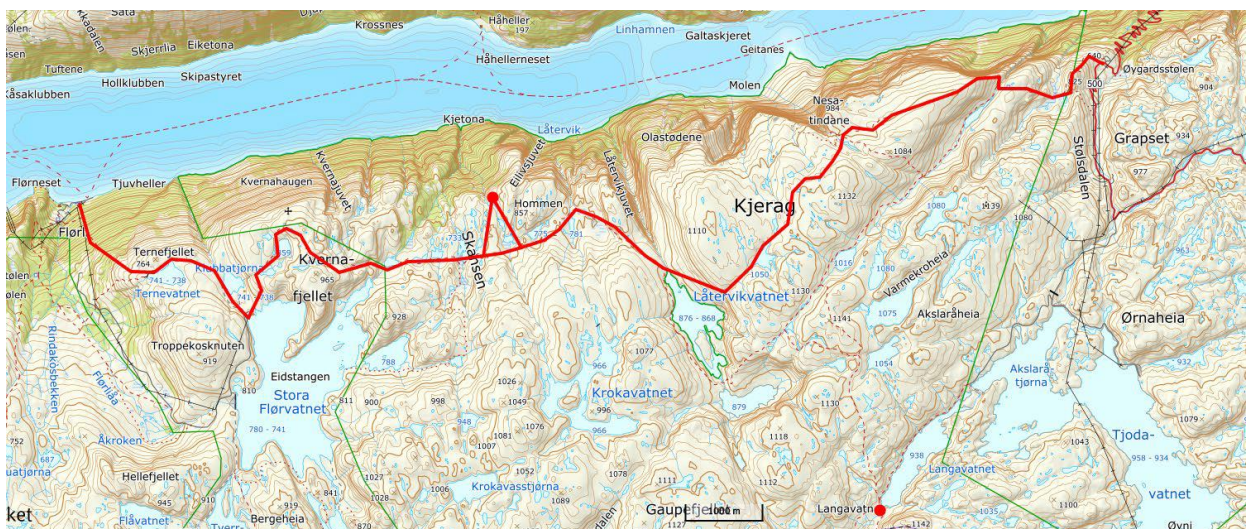
Viser til søknad datert 05.09.2019, synfaring på staden 23.09.2019, STF sin presentasjon av søknaden på styremøte 18.09.2019 og 12.06.2020, samt saksutgreiing og vedtak i styresak 46/19 da verneområdestyret handsama søknaden fyrste gong.

Stavanger turistforening søker om dispensasjon til å få bygge Skansen turisthytte i Fráfjordheiane landskapsvernområde. Det er søkt om ei hovudhytte på inntil 250m² BYA og 42 overnattingsplassar, samt ei sikringshytte på inntil 45m² og 6 sengeplassar. Det søkast og om å få etablere nye tilkomstløyper frå eksisterande turistløype.

STF grunnjev behovet for ei ny hytte med mellom anna den omfattande satsinga på reiseliv og fotturisme i Lysefjordområdet, og etableringa løypetilbodet «Lysefjorden rundt» for om lag ti år sidan. Det er stor interesse for dette tilbodet i både inn og utland, men erfaringane viser at strekningen mellom Flørli og Øydegardsstøl eller Langavatn er for lang og krevjande for stor gruppe fotturistar. Denne turen tek om lag 10 timar og det er dermed stort behov for ei ny turisthytte på denne strekninga. STF reknar med at denne hytta i all hovudsak vil bli brukt i barmarkssesongen.

STF ønskjer å bygge hytta heilt ute på kanten av stupet mot Lysefjorden. På grunn av topografien går turistløypa Flørli-Øydegardsstøl eit stykke inne på fjellet utan utsikt mot Lysefjorden. Ein ønskjer derfor at fotturistane skal få høve til å oppleve denne utsikta frå hytta.

Plassering av ny turisthytte ved Skansen og eksisterande turistløype mellom Flørli og Øydegardsstøl

Illustrasjonsskisse av Skansen turisthytte

Situasjonsplan av ny turisthytte og sikringshytte

STF framhevar at konseptet Lysefjorden rundt er basert på at hyttene og rutene skal tilby tilleggsopplevingar utover «berre» en tradisjonell fottur. STF ønskjer derfor at ei ny turisthytte på ruta Lysefjorden bør byggjast i moderne norsk arkitektur og etter aller høgste miljøstandard. Dette vil bidra til å gi gjestene ei tilleggsoppleving og understreke Lysefjorden rundt som eit berekraftig reisemål av høg kvalitet. Koplinga mellom innovative miljøløysningar i eit bygg inne i landskapsvernområdet gir en rekke interessante moglegheiter og vil være med på å definere Lysefjorden som reisemål.

STF ønskjer og å få bygge hytta utan at eksisterande turisthytter i området leggst ned. I Forvaltningsplanen for SVR er flytting av turisthytta Langavatn ut mot Lysefjorden nemnt som eit mogleg tiltak for å betre tilhøve for villreinen om den på nytt skulle etablere seg i Frafjordheiane. STF meiner at villreinen sitt fråvær frå Frafjordheiane skyldast heilt andre forhold enn den avgrensa trafikken rundt STF sine hytter. Dei påpeikar og at besøket på Langavatn i vintersesongen er så lågt at det ikkje vil ha betydning for ei eventuell kommande bruk av området som vinterbeite. Ei nedlegging av Langavatn vil og skape problem i høve til det eksisterande rutenettet i Frafjordheiane. Skansen vil i praksis blir vanskeleg tilgjengeleg frå Sandvatn og Blåfjellenden på grunn av lange etappar langs sommarrutene

STF framhevar vidare at besøket på Langavatn truleg vil gå noko ned når Skansen blir etablert. Ein forventar at den i hovudsak vil bli brukt av lokale brukare til kortare helgeturar og rundturar. Rutenettet i Frafjordheiane har i dag ganske korte dagsetappar og brukast mykje av barnefamiljar. Etter STF si meining vil derfor ikkje Langavatn være eit trugsmål mot verneverdiane sjølv om Skansen blir bygd. Dei påpeikar og at rutenettet i Frafjordheiane fungerer som avlastning for hytter og ruter i dei meir sentrale villreinområda.

Tidlegare saksangang

Søknaden vart 16.09.2019 sendt på høyring til Forsand kommune, Rogaland fylkeskommune, Fylkesmannen i Rogaland, FNF-Rogaland og Villreinnemnda for Setesdalområdet ned høyringsfrist 01.11.2019.

Det kom inn høyringsvar frå Villreinnemnda for Setesdalområdet og Outdoorlife Norway.

I sin uttale datert 28.10.2019 meiner Villreinnemnda for Setesdalområdet at det ikkje bør gis dispensasjon til ei ny sjølvbetent turisthytte på Skansen før ein har ein plan for korleis ein kan flytte ferdsel slik at villreinen blir tatt omsyn til.

I sin uttale datert 27.09.2019 er Outdoorlife Norway positive til at det byggjast ei turisthytte ved Skansen. Ei slik turisthytte vil bidra til auke tryggleik og færre redningsaksjonar. Den vil og ha positive verknadar for lokale reiselivsaktørar.

Det visast til saksutgreiinga i styresak 46/19 for ein fylldigare gjennomgang av desse uttalene.

Saman med søknaden sendte STF og over ein langtidsplan for si verksemd, slik verneområdestyret tidlegare har bedt om. Denne planen inneheld ei rekke større og mindre utvidings- og vedlikehaldstiltak som kan være aktuelle i eller like utanfor verneområda dei kommande åra.

Av dei meir omfattande tiltaka kan desse nemnast:

- Erstatningshytte for Grasdalen like ved eller i Vormedalsheia landskapsvernområde
- Nytt anneks/uthus på Eidavatn i Lusaheia landskapsvernområde
- Ny turisthytte i Hunnedalen rett sør for Frarfjordheiane landskapsvernområde
- Full renovering av Holmavasshytta og Nilsebu (3km nord for Kvanndalen landskapsvernområde og rett vest for Lusaheia landskapsvernområde)

På bakgrunn av villreinnemnda sin høyringsuttale og innhaldet i STF sin langtidsplan, vart vidare saksangang vart drøfta i AU møte 11.11.2019. I tråd med tilråding frå forvaltningssekretariatet ønskja arbeidsutvalet at ein tok seg litt betre tid i denne saka. Det kunne være gode grunner til å sjå ei ny turisthytte ved Skansen i samanheng med STF si samla verksemd, samt moglege avbøtande tiltak i Frarfjordheiane og andre verneområde

Saken var opp til handsaming på styremøte 13. desember 2019. Her gjorde ein dette vedtaket i styresak 46/19:

« Handsaminga av dispensasjonssøknaden blir utsett fram til det ligg føre ein langsiktig strategi for korleis ein skal forhalde seg til Stavanger turistforening si samla verksemd i verneområda.

Verneområdestyret sitt utgangspunkt er at ein må sjå heile STF si verksemd i verneområda i samanheng, og ein har som siktemål at den samla belastninga denne verksemda har på verneverdiane ikkje skal auke framover.

Verneområdestyret inviterer STF til ein dialog om korleis STF kan redusere og legge om aktiviteten andre stadar i verneområda, for å skape rom for bygging av ei ny turisthytte på Skansen.»

Styret slår her fast at STF må redusere verksemda si andre stader for å kunne bygge Skansen, og at dei i den kommande dialogen med styret bør legge fram ein strategi for korleis ein kan oppnå dette.

Det har vore eit slik dialogmøte 13.02.2020. Her kom det fram at STF måtte ha ein intern prosess før dei kunne ta stilling til kva for avbøtande tiltak dei kunne gå for i eit eventuelt «bytte» mot å få bygge Skansen. Om SVR sett vilkår om riving av Langavatn/Børsteinen, vil dei truleg kunne avklare dette relativt raskt. Om SVR sitt vilkår blir å flytte/rive Storsteinen, vil dei ikkje kunne gå inn for dette på det nåverande tidspunkt. Det går likevel føre seg ein intern prosess i STF knytt til omlegging av hytte og rutenettet ved Blåsjø, men det er mykje som må avklarast før dei kan konkludere. Mykje tyder derfor på at STF ikkje kan bidra med noko utover dette som svar på verneområdestyret si etterlysing av ein langsiktig strategi.

Skansen turisthytte var opp som drøftingssak på styremøte 12.06.2020, etter innleiingar frå STF og forvaltningssekretariatet. I drøftinga kom det fram at ei nedlegging av Langavatn som eit kompensierende tiltak for å bygge Skansen ikkje var ønskeleg, men at ei nedlegging av Storsteinen ville være meir interessant. Her vart det bestemt av dialogen med STF skulle halde fram, og at ein skulle ta kontakt med Miljødirektoratet for å avklare det juridiske handlingsrommet om ein ønskja å kople bygging av Skansen opp mot nedlegging/flytting av turisthytta Storsteinen. I samråd med STF sendte forvaltningssekretariatet ein slik førespurnad 26.06.2020. Vi fekk eit munnleg svar frå Miljødirektoratet 18.08.2020. I si tilbakemelding var Miljødirektoratet tydelege på at dei ikkje kunne tilrå ein slik framgangsmåte. Miljødirektoratet meinte at §48 i naturmangfaldlova sin omtale av kompensierende tiltak, ikkje opna for ein «byttehandel» mellom Skansen og Storsteinen slik vi hadde skissert i vår førespurnad. Det ville derfor ikkje være juridisk grunnlag for å stille vilkår om riving av Storsteinen i ein dispensasjon til å bygge Skansen. Dei signaliserte og at spørsmålet om bygging av nye turisthytter vart avklara gjennom verneprosessen, og at §48 derfor ikkje kan brukast som heimel for å tillate ei ny turisthytte på Skansen.

I styremøte 31.08.2020 handsama Stavanger turistforeining ei mogleg flytting av Storsteinen og omlegging av rutenettet ved Blåsjø. Sjølv om Miljødirektoratet ikkje kunne tilrå ei kopling mot søknaden om å bygge Skansen, ønskjer STF likevel å fortsette prosessen med Storsteinen. I møte vedtok dei følgjande tillegg til sin langtidsplan:

«Stavanger turistforeining er opptatt av å holde totalbelastningen av vår virksomhet på naturverdiene så lav som mulig. Foreningen støtter opp under arbeidet med å bedre villreinens levekår. Vi håper at vårt vedtak vil bidra til å utløse andre viktige tiltak for villreinen, som nevnt i sluttrapporten fra GPS merkeprosjektet.

Som ledd i dette vil STF arbeide for en omlegging av rutenettet slik at 3 av 4 ruter som i dag går gjennom den kritiske passasjen mellom Blåsjø og Svartevassmagasinet flyttes:

- *Storsteinshytta fjernes og erstattes av ny hytte litt lengre nord. Ny hytte reduseres i sengekapasitet til ca 16 senger i hovedhytte og 4 i sikringshytte.*
- *Ruta fra Storsteinen til Litle Aurådalen legges over Storsteinsheia, krysser Kvilldal, opp Litle Kvilldal og videre over Auråhorten. Det bør etableres en nødbu med vedovn, men uten annen tilrettelegging for overnatting.*
- *Ruta fra Storsteinen til Eidavatn følger traséen mot Litle Aurådalen over Storsteinsheia, og følger deretter dagens trasé.*
- *Ruta fra Storsteinen til Hovatn legges direkte fra ny hytteplassering opp til Storvassdammen, krysser damkronen og videre opp til dagens trasé.*

-
- *Ruta fra Storsteinen til Kringlevatn følger i hovedsak dagens trasé. Det vurderes om den opprinnelige stien opp bak Gyvasshytta er gunstigere for villreintrekk enn dagens rute opp Skorpeskaret.*
 - *En forutsetning for slik omlegging er at alle nødvendige tillatelser fra grunneiere og offentlige myndigheter innvilges, og at alle tiltakene fullfinansieres, evt. i kombinasjon med spillemidler.»*

Formell bakgrunn for vurdering og vedtak

- Forskrift om vern av Frafjordheiane landskapsvernområde av 30.01.2004.
- Forvaltningsplan for verneområda i Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane, godkjent 2015
- Naturmangfaldslova

Heimelsgrunnlag

Frafjordheiane landskapsvernområde og dei tilgrensande naturreservata Ørestø og Migaren vart oppretta ved Kronprinsregenten sin resolusjon 19.12.2003. Direktoratet for naturforvaltning vedtok 30.01.2004 ei mindre endring i verneforskrifta

Føremålet med opprettinga av Frafjordheiane landskapsvernområde er etter §2 mellom anna:

- å ta vare på eit representativt, særprega og vakkert landskap, med bratte fjord- og dalsider via lågheiar opp til glattskurt høgfjell.
- å ta vare på vatn og vassdrag, viktige leveområde for eit særmerkt plante- og dyreliv, geologiske landskapsformer, samt beite- og stølslandskap med automatisk freda og nyare tids kulturminne.

Vidare heter det at *”Allmenta skal ha høve til naturoppleving gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med lita grad av teknisk tilrettelegging”*.

Byggetiltak i verneområdet blir regulert av verneforskrifta si §3, punkt 1.1 Her heiter det at det må ikkje gjerast inngrep som vesentleg kan endra eller verka inn på landskapet sin art eller karakter. Vidare heitar det at med dei unntak som følgjer av forskrifta pkt. 1.2 og 1.3, er det forbod mot inngrep som:

”oppføring og ombygging av bygningar, anlegg og faste innretningar, framføring av røyr, luft- og jordleidningar, bygging av vegar og rasteplassar, oppsetting av autovern, drenering og anna form for tørrlegging, graving og påfylling av masse, bakkeplanering, sprenging og boring, bryting av steinar, mineral og fossil, fjerning av større steinar og blokker, bergverksdrift, vassdragsregulering, gjødsling, sprøyting med kjemiske middel, nydyrking, planting, såing, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, merking av stiar, løyper o.l. Kulturminne skal ikkje skadast eller øydeleggjast. Opplistinga er ikkje uttømmande”.

I verneføreskrifta sin §3, punkt 1.3 blir det rekna opp ein del byggetiltak som forvaltningsstyresmakta kan gje løyve til etter søknad. Etter forvaltningsstyresmakta sitt syn, vil ikkje ei ny turisthytte ved Kjerag falle inn under nokon av desse formuleringa i verneføreskrifta. Ettersom oppføring av bygningar er spesifikt forbode etter verneføreskrifta, og verneføreskrifta heller ikkje inneheld ein spesifikk dispensasjonsheimel som kan nyttast, må dispensasjonssøknaden om ny turisthytte ved Skansen handsamast etter den generelle dispensasjonsheimelen i naturmangfaldlova sin §48.

Ordlyden i §48 er som følger: «Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak frå et vernevedtak dersom det ikkje strider mot vernevedtakets formål og ikkje kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig». Lovteksten inneheld dermed tre alternativ som kan utgjøre grunnlaget for ein dispensasjon.

Alternativ 1. I vurderinga av om eit tiltak er i strid med verneføremålet er konsekvensane av tiltaket både på kort og lang sikt relevant. Det same gjeld for tiltaket sitt bidrag av den samla belastninga i eit område. Dersom det er mange eksisterande inngrep i eit verneområde vil den samla belastninga på verneverdiane lettare kunne medføre at eit tiltak vurderast å være i strid med verneføremålet.

I vurderinga av om eit tiltak påverkar verneverdiane nemneverdig medfører dette ei konkret vurdering i høve til verneverdiane som omfattast av verneføremålet. Kravet om at tiltaket ikkje skal påverke verneverdiane nemneverdig medfører at moglegheita til å gje dispensasjon er snever, og at det berre kan gis dispensasjon der tiltaket vil ha ubetydeleg eller avgrensa verknad på verneverdiane.

Alternativ 2. Dispensasjon når tryggleiksomsyn gjer det naudsynt. Med tryggleiksomsyn siktast det mellom anna til tryggleik for liv og helse og tryggleik mot omfattande og direkte skade på eigedom.

Alternativ 3. Dispensasjon av omsyn til vesentlege samfunnsinteresser. Med vesentleg samfunnsinteresse meinast det tungtvegande omsyn av nasjonal betydning som til dømes flyplassar, jernbane og større samferdselsprosjekt. Saker som har stor lokal interesse eller regional betydning er ikkje tilstrekkeleg grunnlag for dispensasjon.

I Forvaltningsplan for verneområda i Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frافjordheiane blir ei ny turisthytte ved Skansen omtala. I samband med omtalen av Lysefjordløypa på side 75 står det at nye hytter på denne løypa i utgangspunktet må leggest utanfor verneområdet. Det står og at verneområdestyret vil vurdere tiltak som kan redusere forstyringa av villrein, og at flytting av Langavatn til Lysefjordløypa er eit tiltak som kan vurderast.

Verneområdestyret for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frافjordheiane har forvaltningsmynde for Frافjordheiane landskapsvernområde.

Vurdering

Naturmangfaldlova

Etter § 7 i Naturmangfaldlova skal dei miljørettslege prinsippa i §§ 8 til 12 leggest til grunn som retningslinjer ved utøving av offentleg myndigheit. Forvaltningsmyndigheita må ved alle tiltak som vedkjem naturmangfaldet, vurdere søknadane etter desse paragrafane.

Innverknad på verneverdiar og verneføremål

Den omsøkte byggeplassen ligg om lag 770 moh nær kanten mot Lysefjorden. Området består av grunnlendt mark med skrin vegetasjon som hovudsakleg består av lav, mose, lyng og grasartar. Det er og fleire knausar med bart fjell i området.

Denne delen av Frافjordheiane blir i svært liten grad brukt av villreinen og denne låge bruken har vore mønsteret i om lag 30 år. Dette blir og stadfesta av resultata frå NINA sitt GPS-merkeprosjekt (NINA rapport 694/2011). Her er det dokumentert at ingen av dei ni simlene som har nytta sørområde har vore i nærleiken av Skansen den tida dei hadde sendar. Heller ikkje nyare data frå www.dyreposisjoner.no tydar på at det har vore GPS merka villrein i området etter 2010. I Norsk

Villreinsenters rapport Kartlegging av villreinens arealbruk i Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiane og Setesdal Austhei (NVS rapport 6/2010) er det ikkje registrert villreintrekk i dette området.

Kunnskap om naturmangfaldet i området baserer seg og på Miljødirektoratet sin naturdatabase med innsyn til sensitiv informasjon (www.naturbase.no) og tilsvarande informasjon i Temakart Rogaland. Så langt forvaltningsstyresmakta kjenner til etter søk i Naturbase, er det ikkje registrert informasjon om prioriterte arter, trua eller nær trua arter på Norsk rødliste for arter 2015 eller andre verdifulle arter utanom villrein. Det er heller ikkje registrert informasjon om utvalde naturtypar, trua eller nær trua naturtypar på Norsk rødliste for naturtypar 2011 eller andre verdifulle naturtypar. Det er heller ikkje komme fram andre opplysningar som tyder på at det finns slike arter og/eller naturtypar i det aktuelle område. I følge Fylkesmannen i Rogaland (2001) er desse områda gjennomgåande artsfattige.

Kunnskap om kulturminne i området baserer seg på Riksantikvaren sin kulturminnebase (www.askeladden.no). Her er det ikkje registrert kulturminne i nærleiken av den aktuelle byggeplassen.

Kunnskapsgrunnlaget (§8) som ligg føre for å vurdere dei omsøkte tiltaka si innverknad på verneverdiar og verneføremål, må derfor vurderast som tilstrekkeleg til at forvaltningsstyresmakta kan fatte vedtak i saka. §9 om "Føre var prinsippet" vil bli tillagt vekt i høve til vurdering av moglege presedensverknader.

§10 tek føre seg den samla belastninga av økosystemet i området.

Eksisterande inngrep og ferdsel

Mellom Flørli og Øydegardsstøl går det ei merka turistløype. Stien går over fleire våte område kor det er omfattande erosjonsskadar. Det er noko klopplegging av stien i ein del myrområde, men dette er ikkje tilstrekkeleg til å unngå slitasje. Det er ikkje gjennomført teljingar av ferdsla på stien, men STF anslår bruken i barmarkssesongen til å ligge rundt 500. Utover turistløypa er det ikkje andre tekniske inngrep nær Skansen. Dei siste åra har det heller ikkje vore søknadar om motorferdsel i dette området.

På bakgrunn av eksisterande inngrep, ferdsel og motorferdsel må den samla belastninga på områda ved Skansen karraktriserast som låg.

Nye inngrep og motorferdsel

Ei ny turisthytte med sikringshytte, vil bli eit nytt og synleg element i landskapet ved Skansen. Bygningane vil til saman ha eit areal på inntil 295m² (BYA). Turisthytta er planlagt bygd lågt i terrenget slik at den ikkje vil bli synleg før ein kjem relativt tett innpå. Den vil heller ikkje være synleg frå den eksisterande turistløypa. Det vil være mogleg å skimte hytta frå nokre stader ute i Lysefjorden, men den vil ikkje være noko dominerande element i landskapet.

Helikoptertransport i samband med bygginga, vil bli handsama i ein separat delegasjonssak. Det er likevel viktig å ha med i vurderinga at det kan bli naudsynt med om lag 75 transportar i byggeperioden. I tillegg vil ein måtte rekna med eit årleg transportbehov på om lag 8 flyingar i samband med frakt av ved og proviant.

Byggetiltaket vil i liten grad påvirke truga artar eller naturtypar, men motorferdsla vil verke forstyrrande for dyre- og fuglelivet den sesongen byggearbeida går føre seg. På grunn av det svært sparsame dyre- og fuglelivet og den relativt låge ferdsla i området, vil denne negative innverknaden bli avgrensa. Den årlege helikoptertransporten til hytta vil bli såpass avgrensa at dei negative verknadane ikkje blir særleg store.

Bygging av Skansen vil kunne gje ei mange dobling av ferdsla i området. Verneområdeforvaltar vurderer 2000 overnattingar i året som eit realistisk tal ut frå erfaringa med turisthytta Jonstøl som vart bygd i 2014. Dette vil bidra til auka slitasje på turistløypa, men dette kan i stor grad motverkast gjennom klopplegging av våte område.

Etter verneområdeforvaltar si vurdering vil bygginga av Skansen få ein negativ innverknad på verneverdiane knytt landskapet i Frafjordheiane. Stupkanten er eit sentralt element i landskapsrommet som Lysefjorden utgjer, og er såleis av stor verdi både nasjonalt og internasjonalt. At stupkanten i all hovudsak er urørt av tekniske inngrep aukar denne verdien. Hytta vil derfor innebere eit omfattande inngrep i eit område som elles er relativt urørt. At hytta er plassert lågt i terrenget er med på å dempe den negative verknaden. På grunn av det sparsame dyre og fuglelivet vil tiltaket berre i liten grad føre til større belastning på dette elementet av økosystemet i område (§10).

§12 omhandlar miljøforsvarleg teknikkar, driftsmetodar og lokalisering. Slik forvaltningsstyresmakta vurderer det, ville ei hytte som var trekt bort frå kanten til Lysefjorden ha ein mindre innverknad på landskapet. Sjølv om alle bygningar i dette området på verkar landskapet negativt, ville ei hytte ha plassert ved den eksisterande turistløypa gitt ei betre løysing.

§11 legg til grunn at eventuelle kostnader ved miljøforringing skal bærast av tiltakshavar. Tiltakshavar er fullt og heilt ansvarleg for ei miljømessig god løysing.

Andre vurderingar

Tryggleik

Kvart år er det eit fåtal leite- og redningsaksjonar langs turistløypa Flørli-Øydegardsstøl. Ei ny turisthytte på denne strekninga ville truleg gje betre tryggleik for fotturistane og redusere talet på slike aksjonar.

Friluftsliv, reiseliv og kanalisering

Frafjordheiane er eit verneområde kor friluftsliv er ein del av verneføremålet, og ei utviding av hytte- og rutenettet vil være positivt for friluftslivet. Fotturen på kanten av Lysefjorden er spektakulær oppleving som fleire vil kunne ta del i om avstanden mellom turisthyttene blir kortare. Reiselivet er eit viktig satsingsområde rundt Lysefjorden, og betre tilrettelegging av «Lysefjorden rundt» løypa vil gje området ennå ei attraksjon.

Ei utbygging av rutenettet i Frafjordheiane er og i samsvar med Besøksstrategi for SVR, kor ein ønskjer ei kanalisering av turistferdsla til område utan villrein. I Frafjordheiane er det allereie mykje fotturisme og konfliktane med villrein er svært avgrensa.

Anna plassering av turisthytta

Etter verneområdeforvaltar si vurdering ville ei turisthytte som var trekt bort frå kanten til Lysefjorden ha ein mindre innverknad på landskapet. Ikkje minst fordi ein da ville spare stupkanten for inngrep. Sjølv om alle bygningar i dette området påverkar landskapet negativt, ville ei hytte plassert ved den eksisterande turistløypa gitt ei betre landskapsmessig løysing. Også ved ei slik lokalisering må hytta tilpassast landskapet i høve til plassering, utforming og materialval. I løpet av prosessen har fleire styremedlem har peikt på risikoen for fallulykker dersom turisthytta plasserast heit ute på stupkanten. Ei plassering bort frå stupkanten vil truleg og gje auka tryggleik for dei besøkande.

Riving av Langavatn som kompenserande tiltak

I sin søknad har Stavanger turistforening bedt om at nedlegging av Langavatn ikkje blir sett som eit vilkår for å kunne bygge Skansen. Stavanger turistforening vil naturleg nok helst behalde Langavatn, ettersom Skansen berre delvis kan ta over Langavatn sin funksjon i løypenettet i Frafjordheiane. Verneområdestyret står likevel fritt til å knytte eit slik vilkår til ein eventuell dispensasjon. Eit vilkår om riving av Langavatn ville være i samsvar med dei to siste forvaltningsplanane for Frafjordheiane, kor flytting av Langavatn ut mot Lysefjorden blir peika på som eit godt tiltak med ein positiv effekt for villreintrekka i område.

Hovudhytta på Langavatn har 12 overnattingsplassar og ei grunnflate på 90 m², men sikringshytta er på 20 m² og har 4 senger. At hyttene på Langavatn rivast vil derfor være positivt for verneverdiane knytt til landskapet i området.

Når det gjeld villrein så vil ei riving av Langavatn truleg ha mindre effekt. Sjølv om Frafjordheiane er ein del av Setesdal-Ryfylke villreinområde og er definert som nasjonalt villreinområde, så er det ikkje observert villrein her sidan midten av 1990-talet. Når det i tillegg har vore ei omfattande hyttebygging ved Ådneram i Sirdal dei siste 30 åra, er det svært vanskeleg å sjå føre seg at villreinen vil komme tilbake til Frafjordheiane i særleg omfang. Vinteren 2020 da nedising av beiteområda gjorde at villreinen trakk heilt ned i bjørkeskogen mange stader i Ryfylke, var det likevel ikkje rein i Frafjordheiane. Villreinnemnda for Setesdalområde har og signalisert at ein bør sjå etter andre kompenserande tiltak enn riving av Langavatn.

Juridiske vurderingar

Ein dispensasjon til bygging av Skansen ute på stupkanten, utan vilkår om kompenserande tiltak, vil ha eit svakt fundament i høve til naturmangfaldlova sin §48. At det ikkje skulle byggjast fleire turisthytter i Frafjordheiane vart avklart i verneprosessen, mens §48 skal fungere som ein tryggleiksventil for behov som ikkje var forutsett. Det er og eit krav i §48 at tiltak som får dispensasjon ikkje skal være i strid med verneføremålet eller påverke verneverdiane nemneverdig. Ei ny hytte på nær 300 m² vil ikkje kunne oppfylle desse krava.

Ved ein eventuell klagesak, er det etter verneområdeforvaltar si vurdering, stor moglegheit for at Miljødirektoratet vil gjere om verneområdestyret sitt vedtak. Det er og ein moglegheit for at Miljødirektoratet går inn og gjer om vedtaket sjølv om det ikkje har komme inn ein klage.

Ein dispensasjon til bygging av Skansen borte frå stupkanten og med vilkår om riving av Langavatn, vil heller ikkje ha eit heilt trygt fundament i høve til naturmangfaldlova sin §48. I eit slik vedtak vil ein likevel kunne argumentere for at det samla belastninga på verneverdiane ikkje aukar nemneverdig når ei turisthytte byttast ut mot ei anna. Ei plassering borte frå stupkanten vil og redusere dei negative verknadane på verneverdiane knytt til landskapet. Det bår og leggjast vekt på at dette er ei løysing som blir omtala i to generasjonar med forvaltningsplanar. Dersom verneområdestyret fattar

eit slik vedtak, vil det etter verneområdeforvaltar si vurdering, være mindre sjansar for ei klage eller at Miljødirektoratet gjer om vedtaket.

Vurdering av presedensverknadar

Ein eventuell dispensasjon utan vilkår om omfattande kompenserande tiltak, vil kunne ha vidtrekkande presedensverknadar for områda verneområdestyret har forvaltningsmynde for. Denne saka vil legge føringar for handsaminga av eventuelt andre søknadar om nye turisthytter både frå turistforeiningane og private utbyggjarar. Ein dispensasjon til ei bygningsmasse på nær 300 m², vil og gjere det svært vanskeleg å få forståing for ein restriktiv haldning til nye bygningar andre stader i verneområda.

Konklusjon

Ei ny turisthytte ved Skansen vil ha ein negativ innverknad på verneverdiane knytt til landskapet i Frafjordheiane landskapsvernområde. Dei negative effektane blir forsterka av storleiken på hytta og plasseringa ute på kanten mot Lysefjorden, mens ei plassering lågt i terrenget dempar den negative innverknaden. Den negative innverknaden på naturmangfaldet elles er avgrensa. For friluftslivet vil ei ny turisthytte ha ein positiv innverknad.

Når tiltaket det er søkt om har ei nemneverdig negativ innverknad på verneverdiane vil det ikkje være grunnlag for å gje dispensasjon til tiltaket etter naturmangfaldslova sin §48, første ledd, første alternativ.

**Verneområdestyret
Setesdal Vesthei,
Ryfylkeheiane og
Frafjordheiane**

Fra: Odden, Alf[fmrood@fylkesmannen.no]

Sendt: 21. sep 2020 15:09:49

Til: 'preben@stf.no'; postmottak@sandnes.kommune.no; Postmottak FMRO

Tittel: Svar på søknad om bygging av Skansen turisthytte i Frafjordheiane landskapsvernområde

Hei

Vedtak i verneområdestyret til orientering.

Med venleg helsing

Alf Odden

verneområdeforvaltar

Verneområdestyret
Setedal Vesthei,
Ryfylkehelene og
Frafjordhelene

Telefon: 48044583

E-post: fmrood@fylkesmannen.no

Nettside: www.svr.no

Besøksadresse: Sandsvegen 122, 4230 Sand

Verneområdestyret Setesdal Vesthei,
Ryfylkeheiane og Frafjordheiane
Pb. 788 Stoa
4809 ARENDAL

Kontakt saksbehandlar

Einar Heegaard, 51568872

Klage på dispensasjonsvedtak om bygging av Skansen turisthytte i Frafjordheiane LVO, gnr/bnr 22/1 Sandnes kommune

Fylkesmannen klagar på dispensasjon gitt til bygging av Skansen turisthytte i Frafjordheiane landskapsvernområde, Sandnes kommune.

Tiltaket er i strid med verneformålet og vil påverke verneverdiane vesentleg og varig. Vilkåra for å gi dispensasjon etter verneforskrifta, jf. lov om forvaltning av naturens mangfold(naturmangfaldlova) § 48, er ikkje til stades.

Bakgrunn for saka

Vi syner til verneområdestyret sitt vedtak av 21.09.2020, om dispensasjon til Stavanger Turistforeining for bygging av Skansen turisthytte i Frafjordheiane landskapsvernområde, gnr./bnr. 22/1, Sandnes.

Dispensasjonen er gitt ut frå § 48 i naturmangfaldlova (NML) og § 2 og § 3 – pkt 1.1 i verneforskrifta for verneområdet. Det er sett vilkår om etterfølgande handsaming etter plan- og bygningsloven (PBL) og motorferdselslova, god naturtilpassing, skånsamt byggjearbeid og avfallshandtering.

I grunngeving vert det vist til at tiltaket ikkje utvidar ramma for verneformålet, ved at forvaltningsplanen inneheld formulering om at eventuelt nye hytter langs «Lysefjordruta» i utgangspunktet (vår understreking) må leggast utanfor verneområdet, og at dette inneber ei opning for dispensasjon. «Lysefjordruta» er eit etablert rutenett, og saka vil ifølgje vedtaket såleis ha avgrensa uheldig presedens til andre område. Vidare i grunngevinga blir det vist til at avstanden til andre hytter er for stor, at ei hytte vil fremje ferdseilen med auka tryggleik og naturopplevingar og i tillegg styrke reiselivsutviklinga i området. Verknadene på naturmangfaldet blir vurdert som minimal og at dei ikkje vil påverke verneverdiane nemneverdig. Det blir også vist til at vedtaket ikkje er i strid med Besøksstrategien sitt formål pkt. 1.1.

Fylkesmannen si vurdering

I vår vurdering har vi og tatt utgangspunkt i bakgrunnsdokument for verneområdet:

Stavanger Turistforeining uttalte i samband med høyring av verneplanen at vernet måtte gi rom for tilbygg til eksisterande hytter, men at det ikkje var planar om nye hytter. Dei var og samde i at delar av området skal vere utan særskilt tilrettelegging. Vidare uttrykte dei at vernet likevel ikkje måtte vere til hinder for fornuftig bruk av området, mellom anna omlegging av rutenett, der det vart synt til arbeidet med ny turløype rundt Lysefjorden («Lysefjordløypa»). Dette blir også referert til i framlegg til kronprinsregentens resolusjon (sjå nedanfor).

I framlegg til kronprinsregentens resolusjon 19.12.2003 går det fram (kap. 1.2.2) at vernet ikkje vil vere til hinder for eksisterande verksemd, og at det vil kunne virke positivt for berekraftig reiseliv og turisme, men at dette ikkje må komme i konflikt med verneverdiane, jf. St. prp. nr 65 (2002-2003).

I same framlegg (s. 27) går det fram at Fylkesmannen meiner nye bygg er i strid med verneføremålet fordi det i utgangspunktet blir vurdert som vesentlege inngrep i landskapet, og at eventuell bygg må handterast etter dispensasjonsheimel. Direktoratet for naturforvaltning støtta Fylkesmannen sine vurderingar, og synte til at hyttebygging vil kunne påverke landskapet sin karakter, viltinteresser og landskapsbilde.

Ut frå desse dokumenta kan vi ikkje sjå at det tidlegare er gitt signal eller føringar som skulle tilseie opning for nye hytter, heller tvert om.

Om heimelsgrunnlaget i verneforskrifta og naturmangfaldlova § 48

I dispensasjonsvedtaket av 21.09.2020 blir det vist til formuleringar i forvaltningsplanen og besøksstrategien for verneområdet, og at desse dokumenta gir ei opning for å gi løyve til ny hytte. Fylkesmannen meiner at formuleringa «i utgangspunktet» i forvaltningsplanen, og formålet 1.1 i besøksstrategien, ikkje kan tolkast på ein måte som verkar juridisk utvidande i høve verneforskrifta og § 48 i naturmangfaldlova. Dei nemnde dokumenta har ikkje direkte juridisk verknad slik forskrifta har.

Det er ingen spesifikk heimel til tiltaket i verneforskrifta. Søknaden er derfor handsama etter § 48 i naturmangfaldlova, jf. verneformålet § 2 i verneforskrifta.

Verneformålet tar mellom anna sikte på å verne eit representativt, vakkert og særprega landskap. Vidare at ålmenta skal ha høve til naturoppleving «gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med lita grad av teknisk tilrettelegging» (vår understreking). Forbodsregel § 3 - 1.1 konkretiserer kva tiltak som vesentleg kan endra eller verka inn på landskapet sin art eller karakter, mellom anna er det nemnd oppføring og ombygging av bygningar. Hytta det er søkt om har ein storleik og plassering som etter vårt syn ikkje gir minimal innverknad, men tvert om klart vil ha ein vesentleg innverknad på landskapet. Gitt topografi og avstandar for innsyn, vil innverknaden på landskapet vere naturleg avgrensa. Likevel vil opplevinga av dagens urørte og storslegne landskap bli vesentleg endra for vitjande i området; jf. lovteksten for landskapsvern § 30 (NML) og om friluftsliv i § 2 i verneforskrifta.

I høve § 48 (NML), syner vi til vilkåra i lovteksten for å vurdere unntak frå eit vernevedtak. Likeså syner vi til vegleiar M106-2014 frå Miljødirektoratet *Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter*. Vilkår

seier at tiltak ikkje må vere i strid med verneformålet eller påverke verneverdiane nemneverdig. Begge vilkåra må vere oppfylt for å kunne gi dispensasjon.

Bevaring av landskapsbildet eller landskapsopplevinga er ei sentral målsetting ved oppretting av landskapsvernområde; å ta vare på heilskapen i representative landskap. Det skal ikkje settast i verk tiltak som verkar inn på landskapet sin art eller karakter.

Det går fram av forarbeida at § 48 ikkje kan nyttast på ein måte som utvidar ramma som er trekt opp i vernevedtaket (jf. også framlegg til kronprinsregentens resolusjon 19.12.2003). Vi meiner dispensasjonsvedtaket av 21.09.2020 vil virke juridisk utvidande på denne juridiske ramma, og gje betydeleg presedensverknad for tilsvarende tiltak i dette og andre landskapsvernområde i landet.

Konklusjon

Omsøkt hytte vil vere eit etter måten stort og permanent tiltak som vil vere i strid med verneformålet § 2 (jf. § 3 – 1.1) og påverke verneverdiane nemneverdig. Vilkåra for å gi dispensasjon, jf. naturmangfaldlova § 48 første ledd, første alternativ, er såleis ikkje til stades.

Med helsing

Lone Merethe Solheim
fylkesmann

May Britt Jensen
fylkesmiljøvernssjef

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Miljødirektoratet Postboks 5672 Sluppen 7485 TRONDHEIM